ЛЕНИНИЗМНИНГ БУЮК ТАНТАНАСИ

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

19-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 205 (4664).

17 ОКТЯБРЬ СЕШАНБА 1972 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

ЯШАСИН АБАДИЙ БАРҲАЁТ РЕВОЛЮЦИОН ИНТЕРНАЦИОНАЛ ТАЪЛИМОТ, БАРЧА МАМЛАКАТЛАР МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ ИМПЕРИАЛИЗМГА ҚАРШИ, СОЦИАЛИЗМ ВА КОММУНИЗМ ҒАЛАБАСИ УЧУН КУРАШ БАЙРОҒИ — МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ!

(КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ОКТЯБРЬ ЧАҚИРИҚЛАРИДАН).

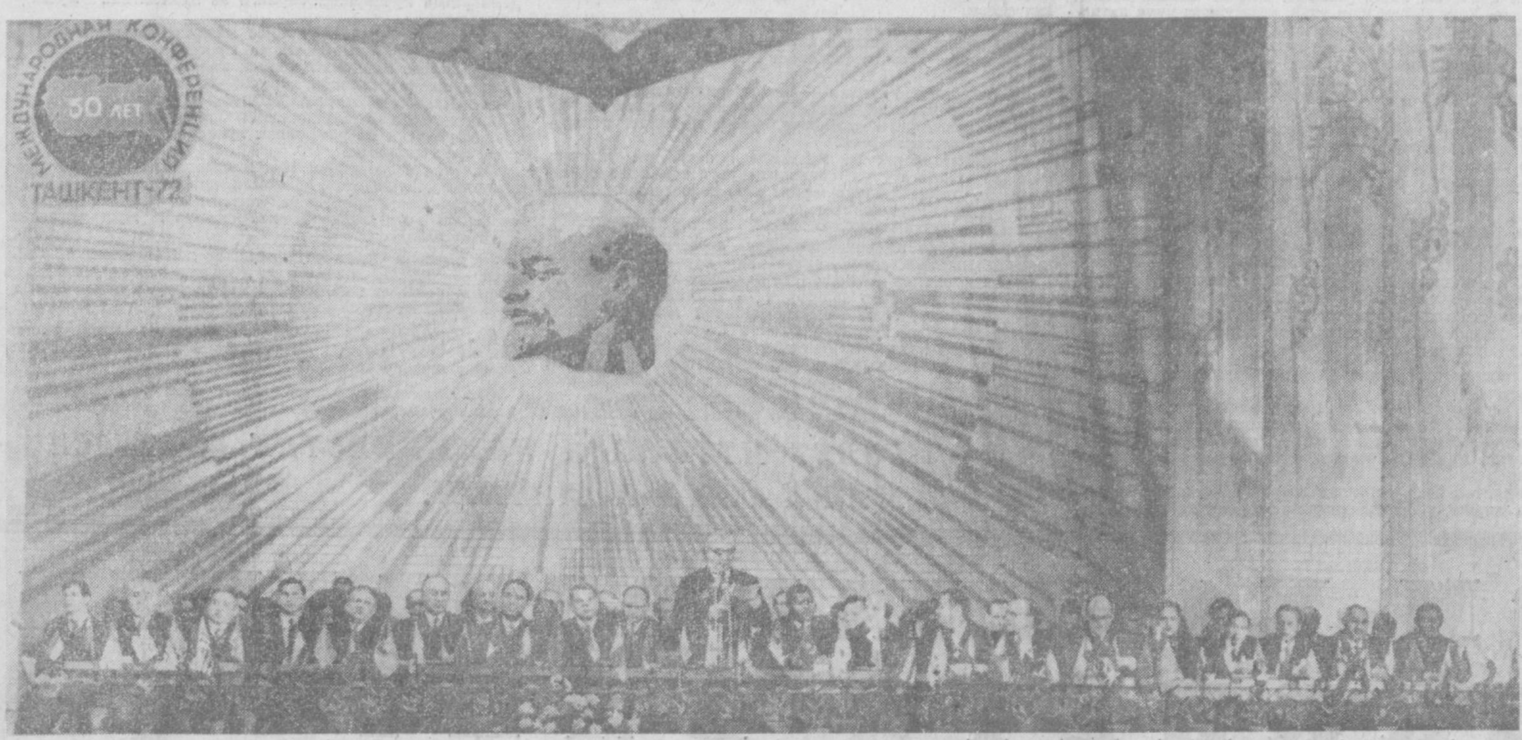

Кеча Тошкентда СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланган «СССРдаги социалистик ўзга ртишлар тажрибаси ва унинг халқаро аҳамияти» мавзуидаги халқаро конференция очилди.

Суратда: Алишер Навоий номли Ўзбек Давлат Академ ик катта опера ва балет театрида конференциянинг очилиши. И. Душкин ва Н. Ключнев фотолари, (ЎзТАГ).

ВИСТАВКА ОЧИЛДИ

В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкент филиалида 16 октябрь куни СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланган виставка очилди. Кўпдан кўп фотосуратлар, диаграммалар, брошюралар ва бошқа экспонатлар мамлакатимизнинг хўжалик ва маданий қурилишдаги жуда катта муваффақиятлари тўғрисида ҳикоя қилади. СССР халқларининг мустаҳкам қардошларча дўстлиги, кўп миллатли маданиятларнинг вужудга келиши ва равнақ топиши тўғрисидаги экспонатларга катта ўрин берилган. Бу виставка Лениннинг сулҳ ва ер тўғрисидаги биринчи декретларидан тортиб космик трассаларни ўзлаштиришгача мамлакатимиз босиб ўтган бутун йўлни тасвирлайди.

Виставкани СССР Фанлар академиясининг вице-президенти академик П. Н. Федосеев тантанали вазиятда очди. Виставкани очиш маросимида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов қатнашди.

«СССРда социалистик ўзгартишлар тажрибаси ва унинг халқаро аҳамияти» мавзуидаги Тошкент халқаро конференциясининг қатнашчилари виставка экспонатларини биринчи бўлиб томоша қилдилар. (ЎзТАГ).

Матбуот конференциясида

16 октябрда «СССРда социалистик ўзгартишлар тажрибаси ва унинг халқаро аҳамияти» деган мавзуда СССР ташкил топган куннинг 50 йиллигига бағишлаб ўтказилаётган халқаро илмий конференциянинг матбуот марказида совет ва чет эл журналистлари тўпланишди. Бу ерда матбуот конференцияси ўтказилди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов журналистларни Ўзбекистон ССРнинг эришган муваффақиятлари ва тараққиёт истиқболлари билан таништирди. (ЎзТАГ).

УЛУҒ ОКТЯБРЬ СОЦИАЛИСТИК РЕВОЛЮЦИЯСИНИНГ 55 ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ

ЧАҚИРИҚЛАРИ

1. Яшасин Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 55 йиллиги!

2. Яшасин жаҳон тарихида янги давр — дунёни революцион янгилаш, капитализмдан социализмга ўтиш даврини очиб берган Улуғ Октябрь!

3. Яшасин абадий барҳаёт революцион интернационал таълимот, барча мамлакатлар меҳнаткашларининг империализмга қарши, социализм ва коммунизм ғалабаси учун кураш байроғи — Марксизм-ленинизм!

4. Яшасин қардош халқларнинг буюк социалистик Ватани, бузилмас кўп миллатли ҳамдўстлиги, пролетар интернационализмининг жонли тимсоли — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи!

5. Владимир Ильич Лениннинг номи ва иши асрлар бўйи яшайверсин!

6. Яшасин мамлакатимиздаги барча халқларнинг буюк бирлик, дўстлик ва қардошлик байрами — ССР Иттифоқининг шонли 50 йиллиги!

7. Коммунистлар! КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошириш йўлидаги умумхалқ курашининг олдинги сафларида борингиз, омманинг актив ташкилотчилари ва тарбиячилари бўлингиз!

8. Совет Иттифоқи меҳнаткашлари! ССР Иттифоқининг 50 йиллигини партия XXIV съезди қарорларини амалга оширишда, Ватанимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлашда янги муваффақиятлар билан нишонлайлик!

9. Коммунизм бинокори — Улуғ Совет халқига шон-шарафлар!

10. Яшасин коммунизм қурилишида етакчи куч — Советлар мамлакатининг қаҳрамон ишчилар синфи!

11. Яшасин коммунизмнинг актив қурувчиси — шонли колхозчи деҳқонлар!

12. Яшасин коммунизмнинг актив қурувчиси — совет халқ зиёлилари!

13. Яшасин ишчилар синфи билан колхозчи-деҳқонларнинг иттифоқи! Совет жамиятининг бузилмас ғоявий-сиёсий бирлиги мустаҳкамланаверсин!

14. КПСС ленинча миллий сиёсатининг буюк ғалабаси — СССР халқларининг бузилмас қардошларча дўстлиги абадий яшасин ва яшнайверсин!

15. Яшасин коммунизм учун курашда ишчилар синфи ва барча меҳнаткашларнинг жанговар авангарди, совет халқининг йўлбошчиси ва ташкилотчиси — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

16. Яшасин партия билан халқнинг буюк бузилмас бирлиги!

17. Яшасин чинакам халқ ҳокимияти органлари — меҳнаткашлар депутатлари Советлари! Социалистик демократия ривожланиб, мустаҳкамланаберсин, Советлар депутатларининг обрўси ва активлиги янада ошаверсин, давлатни бошқаришда меҳнаткашларнинг иштироки кенгаяверсин!

18. Яшасин бошқарув ва хўжалик юритиш мактаби, коммунизм мактаби — Совет касаба союзлари!

19. Яшасин коммунистик партиянинг содиқ ёрдамчиси ва резерви, коммунизм ёш бинокорларининг илғор отряди — Ленин комсомоли!

20. Йигитлар ва қизлар! Улуғ революцион таълимот — марксизм-ленинизмни, фан, техника ва маданият чўққиларини қунт билан эгаллангиз! КПСС XXIV съезди қарорларини муваффақиятли бажариш учун курашчиларнинг олдинги сафларида бўлингиз!

21. Яшасин коммунистик жамиятнинг актив қурувчилари — Совет хотин-қизлари!

22. Совет жангчилари! Жанговар ва сиёсий тайёргарликда янги муваффақиятларга эришингиз, сергак бўлингиз ва ҳар қандай агрессияни даф қилишга ҳамиша шай бўлиб турингиз!

Яшасин Совет Иттифоқининг қаҳрамон Қуролли Кучлари!

23. Совет Иттифоқи меҳнаткашлари! Ватан қудратини ва халқ фаровонлигини муттасил ўстиришнинг негизи бўлган социалистик экономикани янада юксалтириш учун сабот билан курашингиз!

Тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариш учун социалистик мусобақани кенг авж олдирингиз!

24. Меҳнатга коммунистик муносабат намуналарини кўрсатаётган социалистик мусобақа илғорларига шон-шарафлар!

25. Саноат ходимлари! Мамлакатнинг индустриал қудратини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш учун курашингиз! Янги қувватларни тезроқ ўзлаштиришга, техника тараққиётини жадаллаштиришга ва ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини муттасил оширишга эришингиз!

Янги техника ва илғор технологияга — кенг йўл!

26. Саноат ходимлари! Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтирингиз ва уларнинг турларини янгилангиз, сифатини яхшилангиз ва таннархини камайтирингиз!

27. Қурилиш ходимлари! Янги объектларни ўз вақтида ишга туширишга қунт билан ҳаракат қилингиз! Қурилиш сифатини ошириш ва қимматини камайтириш учун курашингиз!

28. Транспорт ва алоқа ходимлари! Транспорт ва алоқа воситаларини ривожлантирингиз ва такомиллаштирингиз! Халқ хўжалигига хизмат қилишни ҳар томонлама яхшилангиз, совет кишиларининг эҳтиёжларини тўлароқ қондирингиз!

29. Саноат ва қишлоқ хўжалик ходимлари! Колхоз ва совхозларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлангиз! Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини электрлаштириш, комплекс механизациялаш ва химиялаш, ерларни мелиорациялаш суръатларини жадаллаштирингиз!

30. Қишлоқ меҳнатчилари! Ердан, техникадан, меҳнат ва материал ресурсларидан омилкорлик билан фойдаланингиз! Барча қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини ва чорвачилик маҳсулдорлигини оширингиз, маҳсулот етиштиришни кўпайтирингиз, унинг таннархини камайтирингиз!

31. Колхоз ва совхозларнинг меҳнатчилари! Кузги ишларни муваффақиятли туғаллашга эришингиз, қиш фаслида чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун ҳамма резервлардан яхшироқ фойдаланингиз. Келгуси қишлоқ хўжалик йилига намунали тайёргарлик кўриш учун мусобақани кенг авж олдирингиз!

(Давоми 2-бетда).

ТОШКЕНТДАГИ ХАЛҚАРО ИЛМИЙ КОНФЕРЕНЦИЯ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

Азиз дўстлар ва ўртоқлар!

Сизларни — СССРда социалистик ўзгаришларнинг тажрибаси ва унинг халқаро аҳамиятини ўрганишга бағишланган илмий конференцияга тўпланган чет эл ва совет олимларини, жамоат арбоблари ва сиёсий арбобларни қизғин табриклайман.

Бу конференция мамлакатимизнинг халқлари, барча тараққийпарвар кишилар Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил топган куннинг 50 йиллигини муносиб кутиб олишга тайёрланаётган бир пайтда ўтказилмоқда. Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи тарихда биринчи кўп миллатли буюк давлат бўлиб, озод халқларнинг ихтиёрий бирлашуви, бирдамлиги ва қардошларча ҳамкорлиги натижасида вужудга келган эди. Совет Иттифоқининг ташкил топиши унинг халқларига ленинчи Коммунистик партия раҳбарлигида ўз кучларини кўпайтириш ва мустаҳкамлаш ҳамда барча қийинчиликларни фидокорона бартараф қилиб, тарихан қисқа вақт ичида ривож топган социалистик жамият қуриш имконини берди. КПСС XXIV съезди белгилаб берган йўлдан комил ишонч билан олға бораётган қудратли ва жипслашган совет халқи улуғ байрамни ижодий кучлари гуллаб-яшнаган бир пайтда кутиб олмоқда. Совет халқининг муваффақиятлари барча антиимпериалистик ва тараққийпарвар кучларни тинчлик, миллий ва социал озодлик учун, социализм қуриш учун, империалистлар, мустамлакачилар ва ирқчиларнинг асоратга солиш сиёсатига қарши курашга жипслаштиришдан иборат ленинча ғоялар тўғри эканлигини яққол намойиш қилади.

СССРда социалистик ўзгаришлар тажрибаси жаҳондаги бутун тараққиётга жуда катта таъсир этмоқда. Бу тажриба Осиё ва Африканинг мустамлакачилар асоратидан халос бўлиб, иқтисодий ва социал тараққиётга интилаётган мамлакатлари учун амалий жиҳатдан катта аҳамиятга эгадир.

Сизнинг конференциянгиз чор Россиясининг собиқ мустамлака чекка ўлкаси бўлган, эндиликда эса капитализмни четлаб, социализмга ўтган Ўрта Осиёнинг равнақ топган социалистик республикаларидан бири бўлмиш Ўзбекистонда ўз ишини олиб бораётганлигининг чуқур рамзий маъноси бор. Социализм миллий-мустамлакачилик зулмини, эксплуатацияни, ҳуқуқсизлик ва қашшоқликни қандай тугаётганлигини, халқларни ижтимоий тараққиёт йўлига қандай олиб чиқаётганлигини Совет Шарқи республикалари мисолида кўриб билиш мумкин.

Кўп миллатли ягона совет социалистик давлатини барпо этиш соҳасидаги тажрибамиз бутун жаҳонда эътироф этилди. Бу тажриба социал ва миллий озодлик учун курашаётган барча кишиларга мадад беради, уларнинг кучига куч қўшади. Озод халқларнинг давлат иттифоқини вужудга келтириш ленинча принциплари — барча миллат ва элатларнинг ҳуқуқий тенглиги, миллатларнинг ўз тақдирини ўзлари белгилашлари, уларнинг ихтиёрий равишда бирлашиш ва жипслашиш принциплари тўғри эканлиги тарихий тараққиётнинг бориши билан тамомила тасдиқланди. Бу принциплар халқларнинг империализмга қарши озодлик курашини ривожлантиришга баракали таъсир кўрсатмоқда.

Империализм миллий масаладан халқлар ўртасида адоватни авж олдириш учун, миллий озодлик ҳаракатининг турли отрядларини бир-биридан ажратиб юбориш учун фойдаланиб, жаҳон революцион жараёнининг ривожланишига тўсқинлик қилиш мақсадида бутун кучлари билан уринмоқда. Ўзининг интернационал бурчига содиқ бўлган Совет Иттифоқи тинчлик, халқлар дўстлиги ва хавфсизлиги сиёсатини қатъият ва изчиллик билан амалга ошириб келмоқда, империализмнинг кирдикорларига қарши, антиимпериалистик ва тараққийпарвар кучларнинг бирлиги ҳамда жипслиги учун қатъий кураш олиб бормоқда.

Тошкент конференцияси қатнашчиларининг ишига муваффақият тилайман ва бу конференция халқлар тараққиёти манфаатларини кўзлаб, СССРда социалистик қурилиш тажрибасини самарали ўрганишга ўз ҳиссасини қўшади, деб ишонч билдираман.

Л. БРЕЖНЕВ.

СОЦИАЛИЗМНИНГ ЗАФАРЛИ ЮРИШИ

ТОШКЕНТДА ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯ

Ўзбекистон пойтахтида яна бир катта халқаро учрашув бошланди. Барча совет республикаларининг, социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг, шунингдек, Осиё, Африка ва Латин Америкаси давлатларининг вакиллари «СССРда социалистик ўзгартишлар тажрибаси ва унинг халқаро аҳамияти» мавзуидаги илмий конференцияда қатнашмоқ учун Тошкентга келишди. Совет давлати ташкил этилганлигининг ярим асрлик юбилейига бағишланган бу конференцияни СССР Фанлар Академияси, Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитети ҳамда Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси ўтказмоқда.

Дунёдаги барча оддий кишилар, Ер юзидаги тараққийпарвар олимлар, сиёсий ва жамоат арбоблари ҳамма қардош халқларнинг яқин ҳамдўстлигида коммунизмнинг муҳташам биносини барпо этаётган кўп миллатли Совет давлатининг тажрибасига зўр қизиқиш билан қарамоқдалар. Нокапиталистик ривожланиш йўлига, социалистик ўзгартишлар йўлига ўтган давлатлар учун тарихан қисқа давр ичида иқтисодий ва маданий ривожланишида мислсиз муваффақиятларга эришган совет Шарқи республикаларнинг муваффақиятлари айниқса қизиқарлидир.

... Соат 16. А. Навоий номли академик театрга конференциянинг юзлаб қатнашчилари ва меҳмонлар келишди.

Конференция ўтказиш ташкилот комитетининг раиси, СССР Фанлар академиясининг вице президенти академик П. Н. Федосеев кириш нутқи сўзлаб, конференцияни очади.

Совет давлатининг тажрибасини чуқурроқ ўрганмоқ учун кўпгина мамлакатларнинг вакиллари бу ерга, меҳмондўст ўзбеклар диёрида тўпландилар, дейди у. Бизнинг конференциямизга коммунистик ва миллий-революцион партияларнинг, давлат ва жамоат арбобларининг 100 дан ортиқ вакиллари, шунингдек, Осиё, Африка ва Латин Америкаси мамлакатларида мустамлакачиликка, империализмга ва ирқчиликка қарши курашаётган озодлик ташкилотларининг делегатлари келишди. Конференция ишида қардош социалистик мамла-

(Охири 4-бетда).

РЕСПУБЛИКАМИЗ ПАХТАСИ 3 МИЛЛИОН 200 МИНГ ТОННАДАН ОШДИ

ОБЛАСТИМИЗДА 310 МИНГ ТОННАДАН ОРТИҚ ПАХТА ТАЙЁРЛАНДИ. ШУНДАН 210 МИНГ ТОННАДАН ОШИҒИ МАШИНАЛАРДА ТЕРИЛДИ. ТЕЗРОҚ МАРРАГА ЕТИШ УЧУН КУРАШАЙЛИК!

УЛУҒ ОКТЯБРЬ СОЦИАЛИСТИК РЕВОЛЮЦИЯСИНИНГ 55 ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ

ЧАҚИРИҚЛАРИ

(Боши 1-бетда).

1973 йилда мўл ҳосил олиш учун пухта замин яратингиз!

32. Савдо, умумий овқатланиш, маиший хизмат ва коммунал хўжалик ходимлари! Совет кишиларига хизмат қилиш маданиятини оширингиз, уларнинг талаб-эҳтиёжларини тўлароқ ва яхшироқ қондирингиз!

33. Совет Иттифоқи меҳнаткашлари! Меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш учун курашингиз! Интизом ва уюшқоқликни мустаҳкамлангиз! Жамоат мулкини муқаддас билиб асрангиз ва кўпайтирингиз!

34. Халқ хўжалиги ходимлари! Иқтисодий билимларни, хўжалик юритиш ва бошқаришнинг замонавий методларини қунт билан эгаллангиз! Меҳнатни илмий ташкил этиш, илғор тажрибани, фан ва техниканинг энг янги ютуқларини ишлаб чиқаришга активроқ жорий қилингиз!

35. Совет Иттифоқи меҳнаткашлари! Меҳнат унумдорлигини ҳар томонлама ошириш учун курашингиз, иқтисодий тежашга қаттиқ риоя қилингиз, иш вақтининг ҳар бир минутидан унумли фойдаланингиз!

36. Совет Иттифоқи меҳнаткашлари! Ҳар бир кишини коммунистик руҳда тарбиялашда, унинг меҳнат ғайратини ва жамоат активлигини янада ривожлантиришда меҳнат коллективларининг ролини ҳар томонлама оширингиз!

37. Совет олимлари, конструкторлари, инженерлари, техниклари, ихтирочилари ва рационализаторлари! Фан-техника тараққиётини ҳар томонлама жадаллаштирингиз, фаннинг ишлаб чиқариш билан боғланишини мустаҳкамлангиз! Ҳозирги замон фани ва техникаси ютуқларини халқ хўжалигига тезроқ жорий қилишга эришингиз!

38. Адабиёт ва санъат арбоблари, маданият ходимлари! Совет санъатининг партиявийлиги ва халқчиллиги байроғини баланд кўтарингиз, бадиий маҳоратни такомиллаштирингиз, бутун қобилиятингизни коммунизм бинокорларини тарбиялашга сарфлангиз!

39. Олий ва ўрта мактаб ходимлари! Таълим сифатини ҳар томонлама оширингиз, халқ хўжалиги учун мутахассислар тайёрлашни такомиллаштирингиз! Ёш авлодни коммунистик ахлоқ руҳида, ўқишга ва меҳнатга онгли муносабат руҳида тарбиялангиз!

40. Соғлиқни сақлаш ва физкультура ходимлари аҳолига медицина хизматини яхшилангиз! Физкультурани совет кишиларининг кундалик ҳаётига кенгроқ сингдирингиз!

41. Пионерлар ва мактаб ўқувчилари! Совет Ватанини астойдил севингиз, яхши ўқингиз, меҳнат малакаларини эгаллангиз! Улуғ Ленин иши учун, коммунизм учун актив курашчилар бўлишга тайёрланингиз!

42. Ишчилар синфи ва барча меҳнаткашларнинг жанговар марксчи-ленинчи авангарди — империализмга қарши, тинчлик, демократия, миллий мустақиллик ва социализм учун матонатли курашчилар — коммунистик ва ишчи партияларга қардошлик саломи!

43. Бутун дунё коммунистларининг марксизм-ленинизм ва пролетар интернационализми муқаддас негизидаги бирлиги ва жипслиги мустаҳкамланаверсин!

44. Социалистик мамлакатларнинг халқларига қардошлик саломи! Халқаро ишчилар синфининг тарихий ғалабаси, антиимпериалистик курашда ҳал қилувчи куч, тинчлик, демократия ва социал тараққиёт таянчи бўлган жаҳон социалистик системаси ривожланиб, мустаҳкамланаверсин!

45. Социалистик мамлакатларнинг меҳнаткашлари! Дўстлик ва бирликни мустаҳкамлаш учун, қардошларча ўзаро муносабатларни янада ривожлантириш учун курашингиз! Социализм душманларининг кирдикорларига қарши ҳушёр бўлиб турингиз!

Социалистик интернационализм байроғини баланд кўтарайлик!

46. Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

47. Барча мамлакатларнинг меҳнаткашлари империализмнинг агрессив сиёсатига қарши, мустаҳкам тинчлик, демократия, миллий мустақиллик ва социализм учун курашингиз!

48. Капиталистик мамлакатларнинг монополиялар зулмига қарши, меҳнаткашларнинг сиёсий ва социал-иқтисодий ҳуқуқлари учун, социалистик идеалларнинг тантанаси учун фидокорона кураш олиб бораётган ишчилар синфига қардошлик саломи!

Яшасин ҳозирги замоннинг энг илғор революцион синфи — халқаро ишчилар синфи!

49. Мустамлака асорати кишанларини парчалаб ташлаб, империализмга ва янги мустамлакачиликка қарши, мустақилликни мустаҳкамлаш учун, социал тараққиётнинг прогрессив йўли учун курашаётган халқларга қизғин салом!

50. Мустамлака ва қарам мамлакатларнинг империализмга ҳамда ирқчиликка қарши, озодлик ва миллий мустақиллик учун курашаётган халқларига қизғин салом!

51. Революцион кучлар — жаҳон социализм системаси, халқаро ишчилар ҳаракати, халқларнинг миллий ва социал озодлиги учун курашчиларнинг қудратли иттифоқи мустаҳкамланаверсин!

52. Капиталистик ва мустамлака асоратига қарши, халқлар озодлиги учун, социализм учун курашиб, турмаларда ва фашизм зиндонларида азоб тортаётган мардона курашчиларга қардошлик саломи!

Капитал тутқинларига озодлик!

53. Америка империализмининг агрессиясига қарши, ўз мамлакатларининг озодлиги ва мустақиллиги учун мардона кураш олиб бораётган қаҳрамон вьетнам халқига ва унинг жанговар авангарди — Вьетнам меҳнаткашлар партиясига, Лаос ва Камбоджанинг довюрак ватанпарварларига қардошларча оташин салом!

54. Жаҳон халқлари! Америка Қўшма Штатларидан Ҳинди-Хитойдаги ваҳшиёна урушни тўхтатишни, АҚШ ва унинг малайларига қарашли ҳамма қўшинларни Жанубий Вьетнамдан, Лаос ва Камбоджадан тамомила ва ҳеч сўзсиз олиб чиқиб кетишни қаттиқ талаб қилингиз!

Ҳинди-Хитой халқларига — озодлик ва тинчлик!

55. Жаҳон халқлари! Исроилнинг Яқин Шарқдаги агрессиясини дарҳол тўхтатишни, Исроил қўшинларини босиб олинган араб ерларидан олиб чиқиб кетишни ва фаластинлик араб халқи ҳуқуқларини ҳурматлашни талаб қилингиз! Бу районда адолатли ва мустаҳкам тинчлик ўрнатилиши учун активроқ курашингиз!

56. Араб мамлакатлари халқлари! Империализмга ва реакцияга қарши курашда барча революцион, миллий демократик кучларнинг бирлиги ва жипслигини мустаҳкамлангиз!

Совет Иттифоқи билан араб мамлакатлари халқлари ўртасидаги дўстлик яшасин ва мустаҳкамланаверсин!

57. Европа мамлакатларининг халқлари! Европа қитъасини мустаҳкам тинчлик, хавфсизлик ва давлатлар ўртасида самарали ҳамкорлик районига айлантириш учун курашингиз, халқаро кескинликни юмшатиш душманлари бўлган реакция ва реваншизм кучларининг кирдикорларини фош қилингиз!

58. Жаҳон халқлари! Куч ишлатмаслик халқаро турмушнинг қонуни бўлиб қолишига, ядро қуроли эса абадий таъқиқланишига эришингиз, ёппасига ва батамом қуролсизланиш учун, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш учун курашингиз!

59. Яшасин Совет Иттифоқининг ленинча ташқи сиёсати — халқлар тинчлиги ва дўстлиги сиёсати, империализмга, реакцияга ва урушга қарши курашаётган ҳамма кучларни жипслаштириш сиёсати!

60. Тинчлик, демократия ва социализм кучларининг таянчи—Улуғ Совет Ватанимиз мустаҳкамлансин ва равнақ топаберсин!

61. Марксизм-ленинизм байроғи остида, коммунистик партия раҳбарлигида коммунизм ғалабаси сари, олға!

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ.

ЛЕНИНИЗМ—ХАЛҚЛАР ОЗОДЛИГИ ВА ТАРАҚҚИЁТИ БАЙРОҒИ

СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланиб «СССРда социалистик ўзгартишлар тажрибаси ва унинг халқаро аҳамияти» мавзуида ўтказилаётган халқаро илмий конференцияда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ доклади

Азиз ўртоқлар!

Муҳтарам чет эллик меҳмонлар!

Сизларни — ушбу конференция қатнашчиларини Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети номидан, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон ва Ўзбекистон Коммунистик партиялари Марказий Комитетларининг, республикаларимиз Олий Советлари Президиумлари ва ҳукуматларининг топшируvига биноан, ўзбек халқи ва Совет Шарқининг барча меҳнаткашлари номидан қизғин табриклашга ижозат бергайсиз. Социалистик мамлакатларнинг олимлари, ёш мустақил давлатларнинг илм-фан ва жамоатчилик вакиллари, ўз халқларининг озодлиги ва бахт-саодати учун мардонавор революцион кураш олиб бораётган миллий озодлик ҳаракатларининг намоёндаларини — сиз қадрли ва азиз меҳмонларни чин кўнгилдан табриклаймиз.

СССР Фанлар Академияси ҳамда Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги совет комитетининг Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси ва республика партия ташкилоти билан биргаликда ташкил этган ушбу конференция Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг эллик йиллигига бағишланади.

СССРнинг ташкил этилганлиги ўзининг сиёсий аҳамияти ва социал иқтисодий оқибатлари жиҳатидан мамлакатимиз тарихидагина эмас, бутун инсониятнинг ижтимоий ривожланиш тарихида ҳам ғоят буюк ўрин тутади.

СССРнинг ташкил этилиши билан планетамизда туғилган янги давлатда бузилмас дўстлик ва ҳар томонлама қардошларча ҳамкорлик асосида турли миллат ва элатлар ягона иттифоққа жипслашдилар. Дунёда биринчи марта барпо этилган кўп миллатли социалистик давлатда ҳар бир халқ чинакам суверенитет олди, бизнинг давлатимизда миллий адоват, камситиш, айирмачилик мутлақо тугатилган, катта ва кичик ҳамма миллатларга тенг ҳуқуқ берилган.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи эркин халқлар ўртасида бирлик ва дўстлик муносабатларининг тарихда мисли кўрилмаган тимсоли бўлиб қолди. «Бизнинг қардошлик иттифоқимизда, — дейилади КПСС Марказий Комитетининг СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига тайёргарлик тўғрисидаги қарорида,— неча ўнлаб миллат ва элатларнинг ўзаро муносабатларида манфаат ва мақсадларнинг, хохиш-ирода ва ҳаракатларнинг ғоят мустаҳкам бирлиги, ғоят кучли маънавий қон-қардошлик, ишонч ва ўзаро ғамхўрлик доим намоён бўлмоқдаки, бутун жаҳон тарихи ҳеч қачон бундай ҳолатни кўрган эмас».

Совет мамлакати ўтган ярим аср мобайнида буюк ва шонли йўлни босиб ўтди. Бизнинг йўлимиз — помешчик-капиталистик тузумдан туб социалистик ўзгартишларга; эксплуатациядан халос бўлган жамиятга; меҳнаткашларнинг сиёсий ҳуқуқсизлигидан социалистик демократияга; халқларни миллий эзишдан озодлик ва тенгликка; дўстлик ва қардошликка; техникавий-иқтисодий қолоқликдан замонавий индустрияга ва механизациялашган қишлоқ хўжалигига; саводсизликдан халқ маорифи, фан ва маданиятни мислсиз ривожлантиришга ўтиш йўлидир. Мамлакатимиз халқларининг социализмга ўтиш соҳасидаги тарихий тажрибаси бебаҳо аҳамиятга эга. Бу тажриба мустамлака зулми кишанларини улоқтириб ташлаган ва социал тараққиёт йўлига ўтиб олган Осиё ва Африка мамлакатлари учун айниқса муҳим аҳамиятга эга.

Бу мамлакатларнинг шарқдаги совет республикаларидан социализм қурилиши назарияси ва практикасига зўр қизиқиш билан қараётганликлари бизни айниқса қувонтиради. Бундай қизиқиш тамомила қонунийдир. Чунки, Ўрта Осиё билан Қозоғистоннинг Улуғ Октябрь социалистик революциясидан аввалги социал иқтисодий тузуми кўп жиҳатдан Африка-Осиёдаги бир қанча мамлакатлар мустақилликни қўлга олган даврда шу мамлакатларда мавжуд бўлган ижтимоий тузумга ўхшаш эди. Совет Шарқидаги социалистик революция ўз мазмунига кўра Осиё ва Африкадаги озодликка чиққан мамлакатларнинг революцион кучлари Совет Иттифоқи Коммунистик партияси мустамлакачиликдан халос бўлган ҳамда ўзининг миллий ва социал озодлиги учун курашаётган халқларга ҳар томонлама ёрдам беришни, ўзи орттирган тажрибани улар билан биродарларча баҳам кўришни ўз бурчи деб ҳисоблайди. Ушбу кенг ваколатли анжуманнинг Тошкентда чақирилиши ҳам интернационал бурчимизни адо этаётганлигимизнинг бир ифодасидир.

Шу зайлда кўпгина миллатларнинг вакиллари, Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги тараққийпарвар мамлакатлардан келган дўстларимиз ўтиришибди. Биз ўз тажрибамизни сизларга бажонидил топширамиз. Сизлар бизнинг тажрибамиздан ўз халқларингизнинг тараққиёт, социализм сари ҳаракатининг осонлаштира оладиган ҳамма нарсаларни қабул қилиб олсангиз, биз бениҳоя хурсанд бўламиз.

I. ЛЕНИННИНГ НОКАПИТАЛИСТИК РИВОЖЛАНИШ НАЗАРИЯСИ ВА БУ НАЗАРИЯНИНГ ТАРИХИЙ АҲАМИЯТИ

Аҳолиси кўп миллатлардан иборат бўлган ҳамда социал структураси ва синфий етуклиги, маиший шароитлари ва ўз тарихи жиҳатидан, шунингдек тили, урф-одатлари ва динлари жиҳатидан бир-биридан фарқ қилувчи халқларнинг миллатлараро муносабатлари мураккаб бўлган бир мамлакатда социализм ғалабасини таъминлаганлиги — партиямизнинг энг буюк хизмати бўлди. Бунга марксизм-ленинизм, пролетар интернационализми ғояларини амалга ошириш, одамлар муносабатлари ҳамма кўп қиррали проблемалари орасида ҳамиша энг мураккаб ва қийин масалалардан бири бўлиб келган миллий масала тўғри ҳал этилганлиги туфайли эришилди.

К. Маркс, Ф. Энгельс ва В. И. Ленин миллий масалани тўғри ҳал этиш йўлларини кўрсатиб бердилар.

Марксизм-ленинизм классиклари миллий ҳаракатлар бошланишининг шарт-шароитлари ва сабабларини, бу ҳаракатларнинг ривожланиш истиқболларини чуқур очиб бердилар, миллий озодлик революцияларининг тарихий ўрнини илмий равишда белгилаб, илмий коммунизмнинг миллий масалага доир принципиал қоидаларини таърифлаб бердилар. Улар бу масалани синфий муносабатлар ва синфий курашларнинг умумий доирасида илгари сурдилар.

Илмий коммунизм асосчилари жамиятни социалистик негизда тубдан қайта қурмай туриб, миллий масалани узил-кесил ҳал қилиб бўлмайди, деб ҳисобладилар. Капитализмнинг тугатилиши ва социализмнинг ғалабаси натижасидагина миллий зулмни ва халқлар тенгсизлигини тугатиш мумкинлигини улар назарий жиҳатдан исботладилар.

В. И. Ленин миллий муносабатлар тўғрисидаги марксизм ғояларини янада ривожлантирди, бу ғояларни янги тарихий даврга татбиқан конкретлаштирди. В. И. Ленин бу ғояларни интернационализм ва миллий озодлик ҳаракатлари тўғрисидаги қарашларнинг мунтазам бир системасига солди, миллий масалани империализмни ағдариб ташлаш ва социализмнинг ғалабаси тўғрисидаги масала билан бир бутун қилиб боғлади. Коммунистик партиянинг миллий масалага доир назарияси ва программасини атрофлича ишлаб чиқди. Бизнинг партиямиз ана шу ленинча программага муттасил амал қилиб келмоқда, уни изчиллик билан юзага чиқармоқда.

Ўтмишда эзилиб келган миллатлар ҳамда элатларнинг иқтисодий ва маданий қолоқлиги СССРдаги социалистик қурилиш давомида тез суръатлар билан тугатилди. Мамлакатимизда социализм ғалаба қозониши билан миллий масала ҳам ҳал этилди, ленинча миллий сиёсат тўла-тўкис тантана қилди.

Ленининг илгари қолоқ бўлган халқлар нокапиталистик ривожланиш йўлига ўтиши мумкинлиги тўғрисидаги назарияси СССРдаги социалистик ғалабалар учун ва шу асосда миллий масалани тўғри ҳал қилиш учун жуда катта аҳамиятга эга бўлди.

Бизнинг мамлакатимиз шароитида улуғ Октябрь ғалаба қозониши биланоқ Совет Шарқи халқларининг ривожланиш йўллари тўғрисидаги масала жуда ўткир масала бўлиб қолди. Бу ерда ўзининг социал мазмунига кўра жуда чуқур проблемани ҳал этиш лозим эди. Бунда гап Ўрта Осиё билан Қозоғистон тарихий жиҳатдан олганда социализмга ўтиш учун моддий-техника шарт-шароитларини яратиб бериши лозим бўлган бутун бир ижтимоий-иқтисодий формация — капитализмни четлаб ўтиши лозимлиги ва мумкинлиги тўғрисида борар эди.

Маркс билан Энгельс ўтган асрнинг олтмишинчи йилларидаёқ қолоқ халқлар капиталистик ривожланиш босқичини четлаб, социализмга ўтиши мумкинлиги тўғрисидаги ғояни айтган эдилар. Улар асосан Россиядаги социал-иқтисодий муносабатларни ўрганиб чиққанларидан кейин ана шундай хулосага келдилар.

Қолоқ халқларнинг нокапиталистик ривожланиш йўлига ўтишлари мумкинлиги тўғрисидаги марксизм ғоясини В. И. Ленин янада ривожлантирди. У марксизмни ижтимоий ҳаётнинг янги реал шароитларини ҳисобга олиб, ижодий татбиқ этишнинг порлоқ намунасини кўрсатди. Октябрь революциясининг ғалабасидан кейин Ленин социалистик қурилишнинг дастлабки йилларидаги тажрибасини умумлаштириб, илгари қолоқ бўлган мамлакатларнинг капитализмни четлаб, социализмга ўтиши ижтимоий ривожланишнинг империализм ва пролетар революциялари даври, мустамлакалар ва ярим мустамлакаларнинг империализм зулмидан эндигина бошланаётган озод бўлиш даври тақозо этган объектив қонуниятидир, деган фикрга келди. В. И. Ленин коммунистик интернационалнинг II конгрессида қилган докладида бундай деди: «...Қолоқ мамлакатлар илғор мамлакатларнинг пролетариати ёрдами билан, капиталистик тараққиёт босқичини четлаб ўтиб, Совет тузумига ва тараққиётнинг муайян босқичлари орқали коммунизмга ўтишлари мумкин».

Ленининг бу доҳиёна хулосаси айни вақтда ҳам Европадаги, ҳам Осиёдаги социалистик революция бўлган ҳамда индустриал ғарб билан деҳқонларнинг мустамлака шарқи белгиларини ўзида мужассамлаштирган социалистик революция ғалабасини таъминлаган Россия пролетариатининг қудратли кучини ҳисобга олган эди. Ўрта Осиё ва Қозоғистонда илмий социализм ғоялари тобора кенг ёйилди. 1917 йил февраль революциясидан кейин бутун Россияда бўлгани каби Туркистон оммасининг революцион ижоди натижасида Советлар вужудга келди. Октябрь революцияси меҳнаткашлар оммасида революцион ғайрат ва шижоатни авж олдириб юборди. Мамлакатнинг марказий районларида Октябрь ғалабаси билан деярли бир вақтда Ўрта Осиё ва Қозоғистонда ҳам социалистик революция кенг қулоч ёзди. 1917 йил декабрининг охирларида Бухоро ва Хивадан ташқари бутун Ўрта Осиё ва Қозоғистонда Совет ҳокимияти ўрнатилди.

Хива хонлиги ва Бухоро амирлигидаги социал-сиёсий вазият ўзига хос тарзда ривожланиб борди. 1920 йилги Хива ва Бухоро революциялари социалистик характерда бўлмай, балки феодализмга ва империализмга қарши деҳқонларнинг ва умумхалқнинг революцияси бўлганлиги унинг ўзига хос хусусиятидир. Ана шу революциялар натижасида вужудга келган Бухоро ва Хоразм Халқ Совет Республикаларини В. И. Ленин деҳқон советларининг республикалари деб атади. Бу республикалар, гарчи социалистик республикалар бўлмаса-да, кенг халқ оммасининг демократиясига таянар ва буржуа демократиясидан анча юқори турар эди. Уларнинг бундан кейинги ривожи халқларнинг социалистик ривожланишга ўтиши учун қонуний равишда шарт-шароит яратиб берди.

Ленининг энг буюк хизмати социалистик қурилишга Шарқнинг ўзига хос хусусиятларига қараб ёндошиш тўғрисида стратегик ва тактик йўл-йўриқлар берганлигидан иборат бўлди. Ленин социализмга ўтиш учун моддий ва маънавий шарт-шароитларни вужудга келтиришнинг энг мақбул форма ва методларини кўрсатиб берди. Бу форма ва методларнинг моҳияти қисқа ва жамбаст қилиб айтганда қуйидагилардан иборат:

— мустамлакачилик қолдиқларини кескин йўқотиш, ҳар қандай миллий гуруҳларнинг ҳамма имтиёзларини тугатиш, мустамлака зулми азобини тортган халқларнинг бўртиб турган миллий туйғуларига эътибор билан муносабатда бўлиш, Совет Россиясининг ишчилар синфи билан Шарқ меҳнаткашлари ўртасида чинакам ўртоқларча муносабат ўрнатиш зарурлиги;

— марказий Россияга нисбатан социализмга бир мунча секинроқ, бир мунча эҳтиёткорроқ, янада мунтазамроқ ўтиш, капитализмдан аввалги муносабатларни ўзгартириб, социалистик муносабатларга айлантиришни енгиллаштирувчи ўрта миёна формалар, йўллар, методлардан шу мақсадда фойдаланиш;

— миллий деҳқонларнинг кенг оммасига оқилона муносабатда бўлиш, қишлоқнинг социал табақаланишини чуқурлаштириш сиёсатини ўтказиш, илмий социализм принципларини миллий хусусиятлар ва тафовутларга мослаштириш, асосий омма деҳқонлардан иборат бўлган, биринчи навбатда капиталга қарши кураш вазифаси эмас, балки ўрта асрчилик қолдиқларига қарши кураш вазифаси ҳал этиладиган ўзига хос шароитларда марксизм назарияси ва практикасини тадбиқ қилиш;

— коммунистлар билан миллий демократик кучларнинг империализмга ва феодализмга қарши иттифоқини вужудга келтириш;

— «Совет ташкилоти идеяси тушунарлидир, шунинг учун бу идеяни фақат пролетар муносабатларигагина эмас, балки деҳқон феодал ва ярим феодал муносабатларига ҳам татбиқ қилиш мумкин» эканлигига асосланиб, коммунистик партияларни мустаҳкамлаш ва уларнинг авангардлик ролини ошириш, меҳнаткашлар депутатлари советларининг деҳқонлар оммаси ўртасидаги фаолиятини кенгайтириш.

II. ЎРТА ОСИЁ ВА ҚОЗОҒИСТОН ХАЛҚЛАРИНИНГ СОЦИАЛИЗМГА ЎТИШ ТАЖРИБАСИ

Партиямиз Совет Шарқида социалистик қурилишга киришар экан, В. И. Лениннинг ана шу йўл-йўриқларига амал қилди. Туб социал-иқтисодий ўзгартишларни амалга оширмай туриб социализмга ўтиб бўлмайди. Бу ўзгартишларнинг муваффақияти эса кўп миллатли мамлакатда миллий масалани ҳал этишга кўп жиҳатдан боғлиқдир. Ленин илгари эзилиб келган халқларнинг миллий ва маиший шароитларидаги ўзига хос хусусиятларни, уларнинг тарихий ўтмишини, иқтисодий ва маданий ривожланиш даражасини пухта ҳисобга олиш зарурлигини уқтирди.

Ўрта Осиё билан Қозоғистонда эса кўпгина ўзига хос хусусиятлар бўлиб, бу хусусиятлар марказий Россиядаги хусусиятлардан анча фарқ қилар эди. Революция пайтига келиб Россияда йирик саноат марказлари ва кўп сонли пролетариатга эга бўлган юксак даражада ривожланган капитализм районлари бор эди. Лекин бу марказлар атрофида кўп укладли бепоён деҳқончилик вилоятлари ҳам бор эди.

Ўша вақтда Ўрта Осиё билан Қозоғистон Россия империясининг мустамлакалари, унинг аграр-хомашё қўшоклари эди. Улар ривожланган феодализм районлари бўлиб, бу ерда капитализм ва қишлоқ хўжалигида ёлланма меҳнат системаси эндигина пайдо бўлиб келаётган эди. Аҳолининг жуда кўпчилиги деҳқонлардан иборат эди. Бу ернинг саноати ҳунармандчилик ва ярим ҳунармандчилик корхоналаридан иборат бўлиб, улар ҳам асосан қишлоқ хўжалик хом ашёсини дастлабки қайта ишлаш билан шуғулланар эди. Бу районнинг айрим қисмларида капиталистик муносабатлар билан феодал муносабатлар бир-бирига чатишиб кетган эди. Аҳоли чорвачилик билан шуғулланиб келган, кўчманчи ва ярим кўчманчи ҳолида яшаган районларда эса патриархал-феодал, ярим феодал ва ҳатто феодализмдан аввалги муносабатлар ҳам устун бўлиб, уруғчилик турмушининг сарқитлари ҳам сақланиб келар эди. Шарқ халқлари турмушининг ана шундай шароитларида мамлакатимизнинг миллий чекка ўлкаларида социалистик қурилиш анчагина қийинчиликларга дуч келди. Бу қийинчиликлар социализм моддий-техника базасининг йўқлигидан, халқ оммасининг маданияти, онги ва синфий етуклиги паст даражада эканлигидан, пролетариатнинг ва пролетар синфий ташкилотларининг йўқлигидан иборат эди. Коммунистик стратегияни, тактикани ва сиёсатни капитализмдан аввалги муносабатлар шароитларига мувофиқлаштириш лозим эди. В. И. Ленин Шарқ халқлари коммунистик ташкилотларининг II Бутунроссия съездида 1919 йил ноябрида қилган докладида делегатларга мурожаат қилиб бундай деди: «Бу соҳада сизнинг олдингизда бир вазифа туради, бу вазифа шундан иборатки: сиз, Европа мамлакатларида бўлмаган алоҳида шароитга мувофиқлашиб, умум коммунистик назарияга ва практикага таяниб бу назария ва практикани асосий омма деҳқонлардан иборат бўлган шароитга, капиталга қарши кураш вазифаси эмас, балки ўрта асрчилик қолдиқларига қарши кураш вазифаси ҳал қилиниши керак бўлган шароитга татбиқ эта билишингиз лозим».

В. И. Ленин ривожланган мамлакатлар пролетариатининг қолоқ халқларга нисбатан зўр эътибор ва хуш муомалалик билан, нечоғлик эҳтиёт бўлиб муносабатда бўлишини талаб этди.

У рус коммунистларининг тактикаси ва сиёсатидан миллий чекка ўлкаларда кўр-кўрона, юзаки нусха кўчиришдан огоҳлантирди, чунки бу чекка ўлкалардаги шароит Марказий Россия шароитидан жуда фарқ қилар эди. Ленин қолоқ чекка ўлкаларда ҳали етилмаган революцион ўзгартишларни ўтказиш йўлидаги уринишларни кескин қоралади, ўта революцион ҳаракатларга қарши чиқди.

В. И. Лениннинг 1919 йил ноябрида Туркистон коммунистларига ёзган илҳомбахш мактуби партиянинг Шарқдаги энг муҳим вазифалари баён этилган ажойиб ҳужжатидир. Мактубда: «Туркистон халқлари билан тўғри муносабат боғлаш... ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, жуда катта, жаҳоншумул тарихий аҳамиятга эгадир» дейилган.

Ленин мамлакатнинг бошқа шарқий чекка ўлкалари сингари Ўрта Осиё ва Қозоғистон коммунистларининг эътиборини мустамлака ўтмиш қолдиқларини қатъият билан тугатишга, меҳнаткашларнинг иқтисодий ва маданий соҳалардаги ҳар қандай тенгсизлигини тугатишга, маҳаллий аҳолини совет ва хўжалик қурилишига кенг тортишга, шу асосда Совет Шарқи халқлари билан Совет Россияси халқлари ўртасидаги муносабатларда тўла тенглик ва мустаҳкам дўстлик ўрнатишга қаратди.

Аввал қолоқ бўлиб келган халқларнинг ҳақиқий тенглигига эришиш учун уларнинг миллий давлатларини вужудга келтириш жуда катта аҳамиятга эга эди. В. И. Ленин раҳбарлигидаги партия Совет ҳокимияти ўрнатилиши биланоқ бу иш билан шуғулланди.

1918 йилда Туркистон Автоном Совет Социалистик Республикаси тузилиб, унинг Россия Совет Федерациясига ихтиёрий равишда кирганлиги Шарқ халқларининг Совет миллий давлатчилигини вужудга келтиришда биринчи қадам бўлди. Ленин партияси билан Совет ҳукумати Туркистон халқларининг ички ва ташқи контрреволюцияга қарши курашида уларга ҳар томонлама иқтисодий, сиёсий ва ҳарбий ёрдам бердилар. Рус халқининг ва мамлакатимиздаги бошқа халқларнинг қардошларча ёрдами, улар билан яқин ҳарбий-иқтисодий иттифоқ туфайли Ўрта Осиё халқлари 1920 йилда мустабид тузумларнинг охирги таянчи — Бухоро амирлиги ва Хива хонлигини тугатиб, Бухоро ва Хоразмда Халқ Совет Республикалари тузишга муваффақ бўлдилар. Ўша йилнинг ўзида РСФСР составида Қозоғистон Автоном Совет Социалистик Республикаси тузилди.

(Давоми 3-бетда).

ЛЕНИНИЗМ—ХАЛҚЛАР ОЗОДЛИГИ ВА ТАРАҚҚИЁТИ БАЙРОҒИ

(Боши 2-бетда)

Ўрта Осиё халқларининг тарихий хусусиятларини ва этник чегараларини ҳисобга олиб, 1924 — 1925 йилларда миллий-давлат бирлашмалари тузилганлиги жуда катта аҳамиятга эга бўлди. Туркистон АССР, Бухоро ва Хоразм Халқ Республикаларининг вилоятларидан Ўзбекистон ва Туркманистон Совет Социалистик Республикалари тузилди. Туркистоннинг қозоқлар яшайдиган районлари эса Қозоғистон АССР составига ўтказилди. Ўзбекистон ССР составида ташкил этилган Тожикистон АССР беш йилдан кейин иттифоқдош республикага айлантирилди. Шу даврнинг ўзида Қорақалпоғистон Автоном области тузилди, 1932 йилда у Автоном Республикага айланди, кейинчалик у Ўзбекистон ССР составига кирди. РСФСР составида Қирғизистон Автоном Республикаси ташкил қилинди. 1936 йилда Қозоғистон ва Қирғизистон Автоном Республикалари иттифоқдош республикаларга айланди.

Шундай қилиб, капитализмдан социализмга ўтиш даврида Ўрта Осиё ва Қозоғистоннинг ҳамма халқлари иттифоқдош ва автоном Совет Социалистик Республикаларини тузиш йўли билан ўзларининг миллий давлатларига эга бўлдилар. Уларнинг ҳаммаси ўз хоҳиши билан СССР составига кирди.

Шарқ халқларининг миллий совет давлатчилигини вужудга келтириш ва уларнинг ҳуқуқий тенглигини ўрнатиш билан бирга партия айни вақтда уларнинг ҳақиқий, тенглигини таъминлаш, мамлакатнинг миллий чекка ўлкаларидаги иқтисодий қолоқликни тугатиш борасида жуда катта иш олиб борди. Революцион курашга кўтарилган ва илгари қолоқ бўлган халқларга Совет Россияси ҳар томонлама ва доимий ёрдам берганлиги бу вазифани ҳал этишнинг энг асосий шарти бўлди. Россия ишчилар синфи бу ёрдамни ўзининг интернационал бурчи деб билди.

Коммунистик партия омманинг сиёсий активлигини уйғотди, оммани социалистик қурилиш планларини амалга оширишга, ижтимоий турмушнинг ҳал қилувчи соҳалари бўлган иқтисодий, социал ва маданий-маиший соҳаларни ўзгартиришга сафарбар қилди.

Иқтисодий соҳада Совет Шарқи республикаларини индустриялаш асосий ўринни олди. Нокапиталистик ривожланиш йўлларида бу вазифа бир қанча энг муҳим техникавий-иқтисодий проблемаларнигина эмас, социал проблемаларни ҳам ҳал этиб беради, чунончи:

урушдан аввалги дастлабки беш йилликлар даврида кенг қулоч ёзган индустриялаш соҳасидаги тажрибамиз бу ишда жамғариш проблемаси энг асосий проблема эканлигини кўрсатди. Хўш, индустрлаш учун керакли маблағлар қайси манбалардан олинди?

Биринчидан, социал-иқтисодий ўзгартишлар илгари фойда, феодал рентаси ва судхўрларнинг процентлари тарзида эксплуататорларга ўтиб кетадиган катта-катта даромадларни индустрлаш эҳтиёжларига ишлатиш имконини берди.

Иккинчидан, социалистик сектор мустаҳкамлана борган сари унинг жамғармалардаги роли муттасил оша берди. Лекин бутун ўтиш даври давомида ҳали экономикада носоциалистик укладлар мавжуд эди, шу сабабли хусусий сектор даромадлари индустриялаш эҳтиёжларига сафарбар қилинди.

Социалистик давлат сиёсати сектор даромадларини бюджетга сафарбар қилишнинг энг иқтисодий омилларига таянди. Даромад солиғи социал группалар бўйича табақалаштирилган ҳолда солиниши ана шу омилларнинг бири бўлди. Унинг катта кўпчилиги эксплуататорларнинг хўжаликларига тўғри келди.

Учинчидан, Ўрта Осиё Республикалари ва Қозоғистон иттифоқ давлати составида бўлганлиги индустриялашни амалга оширишда жуда катта роль ўйнайди. Иттифоқ федерацияси умумфедерал маблағларини иқтисодий жиҳатдан қолоқ республикалар фойдасига планли равишда, аниқ мақсадни кўзлаб қайта тақсимлашни таъминлади.

Тўртинчидан, саноат қайта тикланганлиги ва янги индустриал қурилиш социалистик корхоналарнинг жамғармаларини доимо кўпайтириб боришини таъминлаб турди: қаттиқ иқтисодий тежаш, ички заёмлар туфайли қўшимча маблағлар олиб турилди.

Бешинчидан, индустриялаш иттифоқдош республикаларнинг социалистик иқтисодий интеграцияси, меҳнатнинг иқтисодий районлар ўртасида тақсимланиши ва улардан ҳар бирининг умумиттифоқ хўжалик системаси доирасида ихтисослаштирилиши шароитида амалга оширилди. Янги структура ҳар бир республиканинг ресурсларидан социалистик қурилиш мақсадларига мувофиқ равишда самарали фойдаланиш имкониятини назарда тутар эди.

Индустриялашни жамғарманинг ички манбаларини ва халқ оммасининг ижодий куч-ғайратини мажбур равишда сафарбар қилиш, экономикадаги социал ўзгаришларни иттифоқ федерациясининг моддий ресурсларидан самарали фойдаланиш билан қўшиб олиб бориш асосидагина муваффақиятли равишда амалга ошириш мумкинлигини Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистонни индустриялаш тажрибаси кўрсатиб турибди. Умумий ва миллий манфаатларни тўғри қўшиб олиб бориш қолоқ республикаларда саноат ривожининг саноат жиҳатидан ривожланган районларга нисбатан анча юксак суръатларини таъминлаб берди.

Шу туфайли халқларнинг ҳақиқий тенгсизлиги қисқа муддатларда тугатилди ва республикаларнинг ўтмишдаги ривожланиш даражасидан қатъий назар ҳамма республикалар деярли айни бир вақтда социализмга олиб чиқилди.

Индустриялаш билан бирга ишчилар синфи шаклланди. 1940 йилда Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон ва Ўзбекистон халқ хўжалигида сал кам 2,2 миллион ишчи ва хизматчи бор эди, уларнинг қарийб ярмиси маҳаллий миллатларнинг вакиллари эди.

Индустриялаш билан бирга социалистик ўзгартиршларнинг иқтисодий соҳасида қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлди. Қишлоқ ва овулни социалистик негизда қайта қуришга тайёргарлик кўриш партиямиз ҳал этишга қўл урган энг мураккаб проблемаларнинг бири бўлди.

Россиянинг марказий районларидан фарқли ўлароқ Ўрта Осиё ва Қозоғистонда социал-иқтисодий тузум хусусиятлари тақозоси билан йирик ер эгаларининг ерлари Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида мусодара қилинмади. Бу ерда ер ислоҳоти икки босқичда ўтказилди. Биринчи босқичда (1921 — 1922 йиллар) асосан чоризм мустамлака аграр сиёсатининг оқибатлари тугатилди, деҳқонларнинг ерга ва сувга бўлган ҳуқуқлари тенглаштирилди. Ислоҳотнинг иккинчи босқичида (1925 — 1929 йилларда) ҳамма жойда барча социал группалар қўлидаги ўзи ишлай оладиган миқдордан ортиқ ерлар тортиб олинди.

Патриархал — феодал муносабатлар маҳкам ўрнашиб олган миллий қишлоқдаги ана шу революцион-демократик ўзгартишлар партия билан Совет ҳокимиятининг жуда катта сиёсий ва ташкилотчилик иши натижасида тайёрлаб борилган бўлиб, деҳқонлар оммасининг синфий ва сиёсий онглилиги ўсганлигининг натижаси бўлди.

Феодализмга ва маълум даражада капитализмга қарши харакртерга эга бўлган аграр ўзгартишлар натижасида феодалларнинг ерга эгалиги тугатилди, бойлар ва қулоқларнинг ерга эгалиги чеклаб қўйилди.

Колхоз ва совхозлар тузилиши муносабати билан миллий қишлоқда социалистик секторнинг мустаҳкамланиши, деҳқонлар билан косибларнинг меҳнат хўжалиги устунлигига асосланган янги социал-иқтисодий структуранинг шаклланиши ва унда социалистик тенденцияларнинг ривожланиши қишлоқ ва овулдаги чуқур социал революция — ер ислоҳотларининг муҳим натижаларидан бири бўлди.

Лениннинг кооперативлаштириш плани қишлоқ хўжалигини социалистик негизда қайта қуришда партия сиёсатининг асоси бўлди. Ленин кооперациянинг энг асосий принципларини таърифлаб берди, унинг социализм йўлига ўтаётган ҳамма халқлар учун тарихий аҳамиятга эга эканлигини кўрсатди.

Деҳқонлар оммаси турмушидаги социалистик бурилишга эришиш осонликча бўлгани йўқ. Бу бурилиш қишлоқ ва овулдаги ижтимоий муносабатларнинг ғурлиги билан, уруғчилик алоқаларининг мавжудлиги билан, коллективлаштиришни ўтказиш даврида йўл қўйилган айрим хатолар билан боғлиқ бўлган каттагина қийинчиликларни бартараф этиш жараёнида амалга оширилди.

Колхоз тузуми кескин синфий курашда вужудга келди. Эксплуататорлар патриархал феодал муносабатларнинг ва уруғчилик турмушининг сарқитларидан ўз манфаатлари йўлида кенг фойдаландилар. НЭП йилларида жонланиб қолган шаҳардаги буржуа элементлар ва руҳонийларнинг реакцион қисми билан топишиб олган бойлар ва қулоқлар социализм ҳужумига қаршиликни кучайтирдилар. Улар деҳқонлар, ишчилар, косиблар, ҳунармандларнинг қолоқ қатламларига таъсир ўтказишга ва шу вақтга келиб қишлоқда марказий фигура бўлиб қолган ўртаҳол деҳқонни ўз томонларига оғдириб олишга уриндилар. Феодал ва капиталистик унсурлар аренда муносабатларини, солиқ солишни, ишлаб чиқариш воситаларини умумлаштиришни тартибга солиш соҳасида коммунистик партия билан совет давлати ўтказа бошлаган тадбирларга қарши жон-жаҳдлари билан курашдилар.

Лекин қишлоқ меҳнатчиларининг асосий оммаси янги турмуш қуриш йўлига актив ва онгли равишда ўта берди. Партия деҳқонларнинг коллектив хўжаликка ўтишга тайёргарлик даражасини синчиклаб ҳисобга олиб борди. Ўрта Осиё ва Қозоғистон деҳқончилик зонасида бўлгани каби қишлоқ хўжалик артелларида ер ва асосий ишлаб чиқариш қуроллари умумлаштирилган бўлса, кўчманчи ва чорвачи районларда дастлабки пайтларда ерни биргаликда ишлаш ширкатлари тузилди. Бу ширкатларда деҳқонлар ерни коллектив бўлиб ишлаш ёки умумлаштирилмаган ишлаб чиқариш қуролларидан биргаликда фойдаланиш учун бирлашдилар. Бу — қишлоқ хўжалик артелига ўтишдаги бир босқич бўлди. Коллективлаштириш билан бирга кўчманчилар оммавий равишда ўтроқ ҳаётга ўтказилди.

Партия Лениннинг кооператив планига амал қилиб, иқтисодий омиллардан моҳирона фойдаланди, аҳолининг камбағал ва ўрта ҳол қатламларини қулоқ-бой ва буржуа миллатчи унсурларга қарши курашга уюштирди. Колхоз ҳаракати эксплуататор синфлар қаршилигини синдирди. 1930 йилга келиб камбағал ва ўрта ҳол деҳқонлар оммаси ёппасига коллективлаштириш йўлига ўтди.

Колхоз тузумининг ғалабаси натижасида чуқур социал-иқтисодий ўзгаришлар рўй берди. Қишлоқ хўжалик экономикасининг кўп укладлилиги коллективлаштириш жараёнида тугатилди. Патриархаллик, феодаллик ва капиталистик укладларига хотима берилди. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ягона социалистик типи қарор топди ва чексиз ҳукмрон бўлиб қолди.

Коллективлаштириш деҳқончилик ва чорвачиликдан ишлаб чиқарувчи кучларнинг ривожланишига кенг йўл очиб берди. Феодал-патриархаллик кишанларига чулғаниб олган майда-майда деҳқон чорвачилик хўжаликлари ўрнида вужудга келган йирик социалистик корхоналар қишлоқ хўжалигини замонавий техника негизига ўтказишнинг асосий социал-иқтисодий шароитини яратиб берди.

СССРда социализм қуриш учун чинакам маданий революция қилиш, кенг халқ оммасини маданият ва сиёсатга, илмий билимлар ва техникага яқинлаштириш ва шулардан баҳраманд қилиш, миллий зиёлиларни вужудга келтириш, халқ хўжалигининг барча тармоқларини вужудга келтириш учун малакали мутахассис кадрлар яратиш лозим бўлиб қолди.

Революция арафасида Ўрта Осиё ва Қозоғистон аҳолиси ёппасига деярлик саводсиз эди. Бутун аҳоли орасида ўқиш-ёзишни биладиган кишилар бир ярим, икки процентдан ошмас эди. Бу ўлкалар диний хурофотлар чуқур томир ёйган ва халқи бутунлай ҳуқуқсиз бўлган ўлкалар эди.

Шарқ хотин-қизларининг қисмати айниқса оғир эди. Улар энг оддий инсоний ҳуқуқларга эга эмас эдилар — одамлар олдига очиқ юз билан чиқолмас эдилар. Феодализмнинг тўрт девори ва паранжи, чачвон, ташқи дунёни ва ҳатто қуёшни ҳам тўсиб забун қилиб қўйган бу мазлумалар эрининг тилсиз чўриси эди ва ижтимоий ҳаётдан бутунлай ажратиб қўйилган эди.

Ленин раҳбарлигидаги партия кенг авж олдириб юборган маданий революция мана шу мудҳиш қолоқликни тугатиши лозим эди.

Ўтмиш даврларнинг мудҳиш меросини — аҳоли орасидаги саводсизликни тугатиш Октябрь ғалабасидан кейинги дастлабки йилларда Совет Шарқидаги маданий қурилишнинг энг муҳим соҳаси бўлди. Партия катта-катта кучларни саводсизлик билан курашишга сафарбар қилди. Бу курашда минг-минглаб муаллимлар, комсомоллар, касаба союзларининг аъзолари, юқори синфлар нинг ўқувчилари қатнашди. Булар шарқ халқларининг она тилларида нашр этилган махсус алифбелар билан қуроллантирилди. Мактабларни ташкил этиш шу қадар тез ривож топдики, Ўрта Осиё ва Қозоғистон мактаб ёшидаги болаларни ўқишга тортиш жиҳатдан урушдан олдинги даврдаёқ СССРнинг марказий районлари билан тенглашадиган бўлиб қолди. Катта ёшдаги аҳоли орасида саводсизликни тугатиш борасида жуда кўп иш қилинди.

Совет шарқи республикаларида хотин-қизларга билим бериш проблемаси жуда мураккаб эди, чунки чоризм даврида хотин-қизларга илм-маърифат йўли бекитиб қўйилган эди. Маҳаллий турмуш шароити, айниқса хотин-қизлар паранжи-чачвонга буркаб қўйилганлиги эътиборга олиниб, дастлаб қизлар учун мактаблар очиб қўйилди, сўнгра эса юқори синфларнинг қизлари учун мактаб интернатлар очилди. Мактабларни битириб чиққан қизларнинг ҳаммаси олий ўқув юртларида ва ўрта махсус ўқув юртларида ўқишни давом эттириши учун ҳамма чоралар кўрилди. Шу мақсадда алоҳида типдаги ўқув юртлари — хотин-қизлар учун педагогика институтлари ва билим юртлари ташкил этилди.

Лекин саводсизликни тугатиш хотин-қизларни озод қилиб социалистик қурилишга тортишдан иборат катта ва муҳим проблемани ҳал этишнинг бир қисми эди холос. Совет ҳокимияти турмушнинг ҳамма соҳаларида хотин-қизлар билан эркакларнинг ҳуқуқларини тенг қилиб қўйди.

Янги турмуш мустаҳкамлана борган сари оилавий муносабатлар ҳам такомиллашаверди. Қалин олиш, кўп хотин олиш, қизларни зўрлаб эрга бериш, ёши етмаган қизларга уйланиш, паранжи ва чачвон ёпинтириш сингари қабиҳ эски одатлар таг-томири билан йўқотилаверди. Партия оилада хотин-қизларнинг ролини ҳар томонлама кўтараверди, оналар ва болаларни муҳофаза қилиш, хотин-қизларнинг уйдаги меҳнатини енгиллаштириш тўғрисида ҳар доим ғамхўрлик қилди.

Бу ишларнинг ҳаммаси ажойиб самаралар берди. Саводсизлик, асрий ҳуқуқсизлик, маданиятсизлик, хотин-қизларнинг сиёсий забунлиги абадий йўқ бўлиб кетди. Совет шарқининг хотин-қизлари фан асосларини эгаллаб ва ижтимоий фойдали меҳнатда қатнашиб эркаклар билан бир қаторда янги турмуш қуришнинг кенг ва порлоқ йўлига чиқиб олдилар.

Совет Шарқининг маданий ривожланишининг хусусиятлари халқ социалистик зиёлиларининг шаклланишида ҳам ўз ифодасини топди. Бу ўлкада илгари зиёлилар жуда кам эди, инженер-техник, агроном ва илмий зиёлилар маҳаллий миллатлар орасида бутунлай йўқ эди. Аммо, турмуш ўн ва юз минглаб юқори малакали мутахассислар тайёрлашни талаб қилаверди. Олий ва ўрта махсус таълимни тез суръатлар билан ривожлантирмай туриб, фанни, яшнатмай туриб бундай зиёлиларни етиштириб бўлмас эди.

Партия бу соҳада жуда катта куч ва ғайрат сарфлади.

Ўрта Осиё республикаларида ва Қозоғистонда олий ўқув юртлари ва илмий-тадқиқот институтлари йилдан-йилга кўпайиб ва кенгаяверди, маҳаллий миллий зиёлилар орасидан илмий кадрлар ўсиб етишди.

Ўрта Осиё республикаларида ва Қозоғистонда социал иқтисодий, ижтимоий, сиёсий ва маданий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида, инсон фаолиятининг ҳамма жабҳаларида жуда катта ўзгаришлар рўй берди. Бу ўзгаришлар натижасида халқ фаровонлигининг даражаси ғоят кўтарилди, одамлар турмушининг бутун уклади ва дунёқараши турли равишда ўзгарди.

III. СОВЕТ ШАРҚИДА СОЦИАЛИЗМ ҒАЛАБАСИ—ЛЕНИН ҒОЯЛАРИНИНГ ТАНТАНАСИДИР

Ўрта Осиё ва Қозоғистоннинг социализмга ўтиши салкам чорак аср ичида амалга оширилди. Мана шундай қисқа тарихий муддат ичида халқларни тараққиётга олиб чиқишни фақат социалистик революция, энг тўғри компасга — ижтимоий ривожланишнинг маркс-ча-ленинча назариясига амал қилаётган фақат партиягина уддалай олиши мумкин эди.

Социализмнинг Совет Шарқидаги ғалабаси — Ленин ғояларининг буюк тантанаси бўлди.

Бу ғалабанинг тарихий аҳамияти аввало шундаки, Лениннинг қолоқ мамлакатларни ривожланишининг капиталистик босқичини четлаб социализмга ўтказиш назарияси Совет Шарқида амалга оширилди. Халқлар капитализмгача бўлган муносабатларнинг қайси босқичида турмасин улар ғалаба қилган социализм кучларининг ёрдами билан ривожланган социалистик жамият қуришлари мумкинлиги тарихда биринчи бўлиб амалий равишда исботланди.

Ўрта Осиё ва Қозоғистонда социализмнинг энг муҳим ғалабаси шуки, қисқа муддат ичида юксак даражада ривожланган саноат барпо қилинди. Ҳозирги вақтда бу саноат таркибидаги юздан кўпроқ тармоққа тегишли бўлган минг-минглаб корхоналар ишлаб турибди. Шуларнинг ҳар бири замонавий техника тараққиёти босқичида муносиб техника билан таъминланган. Кон ва руда саноати, рангли металлургия, газ-нефть химия комплекси, машинасозлик ва асбобсозлик, энергетика, қурилиш материаллари саноати, енгил саноат, озиқ-овқат саноати юксак даражада ривожланди. Саноат ишлаб чиқаришнинг ҳажми тўхтовсиз кўпаймоқда.

Совет Шарқи умумиттифоқ меҳнат тақсимотида муҳим ўрин олиб турибди. У ўз маҳсулотини жаҳоннинг юздан кўпроқ хорижий мамлакатларига экспорт қилиш билан СССРнинг ташқи иқтисодий алоқаларини мустаҳкамлашда қатнашмоқда.

Социалистик қишлоқ хўжалиги юксалиб бормоқда. Колхозларимиз, совхозларимиз кўп тармоқли, иқтисодий бақувват ва юксак даражада механизациялашган йирик хўжаликлар бўлиб қолишди. 1971 йилда Ўрта Осиё республикаларида ва Қозоғистонда 2360-тадан кўпроқ колхоз ва 2230 тадан зиёд совхоз ишлади. Бу хўжаликлар қўлида (15 от кучига айлантириб ҳисоблаганда) 875 мингтадан кўпроқ трактор, 107 мингта ғалла комбайни, 35 мингта пахта териш машинаси, 182 мингта юк автомобили ва бошқа кўпгина хилма-хил техника бор. Ҳозир қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришнинг ҳамма босқичларида иш унуми юксак бўлган машиналар қўлланилмоқда. Минерал ўғитлар, гербицидлар, экинларнинг серҳосил навлари, чорва молларнинг сермаҳсул зотлари кенг жорий қилинмоқда.

Ўрта Осиё республикаларида ва Қозоғистонда қишлоқ хўжалигини сув билан таъминлаш проблемаси ҳал бўлди. Халқ қаҳрамонона меҳнати билан жуда катта сув омборлари, суғориш каналлари, коллекторлар, гидроузеллар барпо қилинди, гиёҳ унмайдиган дашт-биёбонларда ва жазирама саҳроларда миллионлаб гектар ер ўзлаштирилди. Ҳозирги вақтда фақат Ўзбекистоннинг ўзидагина 800 тадан кўпроқ суғориш системаси ишлаб турибди, бу системаларда 48 мингта гидротехника иншооти қурилган. Суғориш шаҳобчаларининг жамики узунлиги 142 минг километрга, коллектор-зовурларнинг жамики узунлиги эса 50 минг километрга етди. Ўрта Осиёдаги бошқа ҳамма республикаларда ва Қозоғистонда ҳам шундай манзарани кўриш мумкин.

Мана шуларнинг ҳаммаси қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни йил сайин кўпайтиришга имкон бермоқда. 1971 йилда Ўрта Осиё ва Қозоғистон пахтакорлари олти миллион 719 минг тонна пахта етиштириб бердилар. Пахтачиликнинг бутун кўп асрлик тарихида шу қадар кўп ҳосил олинмаган эди. Деҳқончилик ва чорвачиликнинг бошқа маҳсулотларини етиштириш ҳам кўпайтирилди.

Совет Шарқи қишлоқларида жуда муҳим социал силжишлар рўй берди. Техника тараққиёти жадаллаша борган сари қишлоқ хўжалиги тобора кўпроқ индустриал характерга эга бўлиб қолмоқда, деҳқон меҳнати эса саноат ишчисининг меҳнатига яқинлашиб қолмоқда. Қишлоқларнинг қиёфаси йилдан-йилга ўзгармоқда, маданияти ўсмоқда. Бу объектив жараён шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги, ақлий меҳнат билан жисмоний меҳнат ўртасидаги муҳим тафовутларнинг тугатилишини тезлаштирмоқда, совет жамиятининг социал бир хиллигини тобора кўпроқ кучайтирмоқда.

Маданий қурилиш соҳасида катта муваффақиятлар қўлга киритилди. Ўқув юртлари анча кўпайди ва кенгайди, ўқувчилар сони ошди. 1971 йилда Қозоғистонда ва Ўрта Осиё республикаларида 26 мингга яқин умумий таълим мактабларида 8,9 миллион киши таълим олди; 104 та олий ўқув юртида 559 минг нафарга яқин студент ўқийди; 468та ўрта махсус ўқув юртларида ўқиб турган ўқувчилар сони 497 минг кишидан ошиб кетди.

Совет Шарқининг барча республикаларида фанлар академиялари ташкил этилди. 1971 йилнинг бошида шу республикаларда ишлаб турган турли илмий муассасалар сони 568 тага етди. Илмий ходимлар сони эса 66,6 минг, шу жумладан фан докторлари 1207 кишига ва фан кандидатлари 17.315 кишига етди. Олий ва ўрта махсус маълумотли мутахассисларнинг умумий сони 1972 йилнинг бошида 1,8 миллион кишига етди.

Ўрта Осиё республикаларида ва Қозоғистонда маданият муассасаларининг кенг шохобчалари вужудга келтирилди. Бу республикаларда 76 та театр, 13,5 мингта клуб, 16 мингтага яқин киноустановка, 16 мингтадан зиёд оммавий кутубхона, жуда кўп музей, спорт иншоотлари ишлаб турибди. Республикаларимизнинг ҳаммасида киностудиялар бор. Матбуот, радио, телевидение кенг ривожланди.

Адабиёт ва санъатнинг ҳамма турлари гуллаб-яшнади, мазмун, форма ва жанрлар жиҳатидан таққослаб бўлмас даражада бой бўлиб қолди. Республикаларимизда кўп сонли талантли ёзувчилар, композиторлар, рассомлар, архитекторлар, кино ва театр ходимлари ўсиб етишди, уларнинг ижоди халқ талабига кенг манзур бўлди.

Соғлиқни сақлаш ишлари юқори босқичга кўтарилди. 1971 йилда Қозоғистонда ва Ўрта Осиё республикаларида ишлаб турган врачлар 74 минг нафардан ошиб кетди, 4 мингдан зиёд касалхоналардаги жойларнинг сони деярли 324 мингтага етди.

Социализм шароитида чинакам халқ даромади бўлган миллий даромад тўхтовсиз ўсиб бораётганлиги Ўрта Осиё ва Қозоғистон меҳнаткашларининг моддий фаровонлигини тез суръатлар билан оширишга имкон берди. Революциядан олдинги даврда улар кўхна ўтовларда ва гувала кулбаларда яшар эдилар, электр ва газ нималигини, ҳозирги замон водопроводи ва канализация нималигини билмас эдилар. Совет ҳокимияти йилларида халқимизнинг уй-жой, турмуш шароити бутунлай ўзгариб кетди. 1971 йилнинг ўзидагина меҳнаткашлар 15,2 миллион квадрат метр шинам уй-жой олдилар. Замонавий электр—асбоблар, маданий моллар, мебель, музика асбоблари уларнинг турмушига сингиб кетди. Шаҳарлар ва қишлоқлар тўла-тўкис электрлаштирилди. Ҳозир кенг миқёсда газлаштирилмоқда.

Қозоғистон ва Ўрта Осиё республикалари асрий қолоқликдан Совет ҳокимияти йилларида замонавий тараққиёт чўққиларига кўтарилдилар. Энди улар Шарқда социализмнинг ёркин машъаллари бўлиб қолдилар.

Ўрта Осиё ва Қозоғистонда социализм қуриш тажрибаси шуни яққол кўрсатдики, миллатлар ичида ва миллатлар ўртасида эксплуататорлик муносабатлари тугатилганида миллатларнинг иқтисодий, сиёсий ва маданий ривожланиши ниҳоят даражада тезлашиб кетади, иқтисодий ва маданий жиҳатдан қолоқ бўлиб турган халқлар ўз қолоқликларини тез суръатлар билан тугатиб илғор халқлар билан бир қаторга ўтиб оладилар.

Бизнинг социалистик ғалабаларимиз мамлакатимиздаги барча халқларнинг ягона қардош оила қилиб жипслаштираётган ва уларнинг муштарак мақсад сари йўллаб турган ленинча миллий сиёсат оғишмай амалга оширилаётганлигининг натижасидир. Ўзининг катта оғаси улуғ рус халқи теварагида партия раҳбарлигида жипслашган совет халқларининг бирлиги, қардошларча ҳамкорлиги ва бир-бирига ёрдамлашаётганлиги — кўп миллатли Совет давлати қудратининг битмас-туганмас манбаи, социал тараққиётимизни тезлаштирувчи қудратли кучдир.

Ўрта Осиё ва Қозоғистонда гуллаб-яшнаётган социалистик миллатлар эндиликда СССРда шаклланган ягона кўп миллатли совет халқини — одамларнинг янги тарихий бирлигининг бир қисмидир. Совет халқи муштарак социалистик базага, социалистик ишлаб чиқариш муносабатларининг ягона типига, ягона марксизм-ленинизм идеологиясига эга бўлган барча совет халқларининг бузилмас дўстлиги ва қардошлик иттифоқини ўзида мужассамлаштириб турибди. Бу бирлик маънавий-сиёсий қиёфа, коммунизм ишига чексиз садоқат, социалистик ватанпарварлик ва интернационализм, юксак меҳнат ғайрати ва ижтимоий-сиёсий активлик, эксплуатация ва зулмга, миллий ва ирқий хурофотларга муросасизлик, барча мамлакатларнинг меҳнаткашлари билан синфий бирдамлик сингари умумий фазилатларга эга бўлган кишиларни жипслаштириб турибди. Ҳамма миллатларга мансуб совет кишилари ғоявий принципларнинг, коммунизм қуришдан иборат юксак мақсадларнинг бирлиги билан жипслашгандирлар.

«Кўп миллатли совет халқининг бирлиги, — деди Л. И. Брежнев Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги тўғрисидаги докладида, — олмосдан мустаҳкамдир. Олмос ранг-баранг бўёқлар билан тобланганидек, халқимизнинг бирлиги ҳам уни ташкил қилувчи миллатларнинг ранг-баранглиги билан порлаб турибди. Биздаги ҳар бир миллат бадавлат, мазмундор, эркин ва бахтиёр ҳаёт кечирмоқда».

СССР халқларининг дўстлиги даҳшатли синовлардан шараф билан ўтди. Бу дўстлик Ватанимиз душманларига қарши биргаликда олиб борилган курашда совет халқлари тўккан қон билан мустаҳкамланган. Бу дўстликни барча совет халқларининг биргаликда қилган меҳнати, уларнинг социализм ва коммунизм қурилишида бир-бирларига бераётган ёрдами чиниқтирган. СССРда қарор топган бу қадар яқин ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам инсоният тарихида ҳали мутлақо бўлган эмас.

Мамлакатимизда миллий масала дўстлик муносабатлари қарор топганлиги — пролетар интернационализми ғоялари, коммунистик партия миллий сиёсати ленинча принциплари тантанасининг яққол далилидир.

IV. МИЛЛИЙ-ОЗОДЛИК ҲАРАКАТИДА ЯНГИ ДАВР

Биз дунёни революцион тарзда янгилаш даврида яшаб турибмиз. Бу даврни жаҳон ривожининг бутун боришини социализм сари буриб юборган Улуғ Октябрь социалистик революцияси очиб берди. Гарчи империализм халқларнинг катта ва хатарли душмани бўлиб қолаётган бўлсада, энди у дунёда танҳо ҳукмрон эмас. Инсоният ижтимоий ривожининг тараққиёт сари кенг йўлини жаҳон социализми, халқаро ишчилар синфи ва миллий озодлик ҳаракатининг қудратли кучлари очиб бермоқда.

КПСС XXIV съезди умуман халқаро вазиятни ҳамда Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги миллий озодлик ҳаракатининг ҳозирги босқичини ҳар томонлама чуқур анализ қилди. «Энг асосийси шундан иборатки, — дейилади КПСС Марказий Комитетининг ҳисобот докладида, — кўп мамлакатларда миллий озодлик учун кураш ўсиб, амалда эксплуататорлик муносабатларига, ҳам феодал, ҳам капиталистик муносабатларга қарши курашга айлана бошлади».

КПСС XXIV съездидан кейин орадан атиги бир ярим йил вақт ўтди. Лекин ана шу қисқа вақт ичида ҳам Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги революцион жараёнлар партиямиз чиқарган хулосанинг тўғрилигини исботлади. Ана шу бепоён қитъаларда антиимпериалистик кураш кучайиб бормоқда, бу курашга аҳолининг кенг оммаси қўшилмоқда.

Осиё ва Африкада нокапиталистик йўлдан бораётган давлатларнинг бутун бир группаси бор ва улар ривожланиб бормоқда. Бу давлатларда халқ оммасининг манфаатларини кўзлаб, чуқур социал-иқтисодий ўзгаришлар амалга оширилди ва амалга оширилмоқда. Улар социализм қуриш йўлини кўзлаб ривожланмоқдалар.

Миср, Жазоир, Сурия, Бирма, Ироқ, Гвинея, Конго Халқ Республикасида, Сомали, Танзания ва бошқа мамлакатларда янги мустамлакачиликка қаттиқ зарба берилди. Бу мамлакатларда кўпгина чет эл банклари, саноат корхоналари, савдо кампаниялари миллий демократик давлат мулкига айлантирилди. Ҳиндистон, Шри-Ланка, Нигерияда миллий социал ва ижтимоий силжишлар рўй бермоқда. Ҳиндистон ярим оролининг сиёсий картасида ўзгариш рўй берди. Янги пайдо бўлган Бангладеш давлати ўзини мустақил деб эълон қилди ва янги турмуш қуриш йўлига тушиб олди.

Социалистик қурилиш йўлини танлаб олган мамлакатларда айниқса сезиларли силжишлар рўй бермоқда. Улар мамлакатни индустирлаштиришга ва кўп миллионли деҳқонлар оммасини тақдирига боғлиқ бўлган аграр масалани ҳал этишга киришдилар. Деҳқонлар эса Осиё, Африка аҳолисининг кўпчилигини ташкил этади. Шу мамлакатларнинг бир қанчасида йирик феодалларнинг мавқеига катта путур етказилди, турли ер ислоҳатлари ўтказилмоқда, деҳқонларни кооперативлаштиришнинг турли формалари тобора кенг ёйилмоқда.

Латин Америкасида кучли ва чуқур революцион жараёнлар ривожланиб бормоқда. Бундан 13 йилдан сал кўпроқ бурун Кубада амалга оширилган тарихий революция бу қитъада сиёсий вазиятни сифат жиҳатидан ўзгартиришни бошлаб берди.

Чилидаги халқ бирлиги коалициясининг ғалабаси натижасида Латин Америкаси халқларининг миллий-озодлик ҳаракати янги далда олди. Бу мамлакатда социалистик негизларда туб революцион ўзгартишлар рўй бермоқда.

Халқаро империализм ва реакция социализм байроғи остига ўтган тараққийпарвар режимларни тугатиш учун ҳамма воситаларни ишга солмоқда. Ҳозирги замон мустамлакачилари ёвузликларининг энг каттаси — АҚШнинг Вьетнам Демократик Республикасига қарши давом этаётган агрессиясидир. Қаҳрамон Вьетнам халқи социализм байроғини ўз қўлида баланд ушлаб келмоқда, империалистик агрессорларга довюраклик билан қаршилик кўрсатмоқда. Бу адолатли курашда у совет халқидан, бошқа социалистик мамлакатларнинг халқларидан ёрдам олиб келмоқда ва бундан кейин ҳам ёрдам олаберади.

АҚШнинг Камбоджа ва Лаос халқларига қарши мустамлака уруши, Исроилнинг Араб мамлакатларига қарши хиёнаткорона агрессияси, мустамлакачиларнинг Гвинеяга бостириб киришга қилган уринишлари, Латин Америкасидаги тараққийпарвар давлатларга қарши қўпорувчилик фаолияти — ана шуларнинг ҳаммаси империализм ва реакциянинг миллий озодлик ҳаракатига қарши тўхтовсиз давом эттираётган қарши ҳужумидан далолат беради.

Империалистлар озод бўлган мамлакатларда кенг кўламда мафкуравий қўпорувчилик ишларини авж олдириб юбордилар. Империализм тараққийпарвар кучларни пароканда қилишга, миллий озодлик ҳаракатига нифоқ солишга қаратилган сиёсатни активлаштирмоқда. Янги мустамлакачилар реакцион миллатчиликни рағбатлантириб, «коммунизм хавфи бор» деган сохта афсона билан уларни чўчитиб, шу тариқа коммунистлар билан миллий демократлар ўртасида ишончсизлик ва адоват вужудга келтиришга интилмоқдалар.

Лекин ривожланаётган давлатларнинг тараққийпарвар кучлари империалистларнинг ва янги мустамлакачиларнинг макрли кирдикорларига тобора кескин зарба бермоқдалар. Осиё, Африка ва Латин Америкаси мамлакатларида миллий озодлик ҳаракатини янги, тағин ҳам баланд босқичга кўтараётган революцион тараққийпарвар ва ватанпарвар кучлар тобора кенг миқёсда бирлашмоқда.

Миллий ва социал озодликнинг кенг зонасида тараққийпарвар кучларнинг миллий фронтларини вужудга келтириш ривожланаётган мамлакатлар мустақиллигини мустаҳкамлайди. Бу янги жамият қуриш йўлида олға томон қўйилган муҳим қадам бўлади. Миллий фронтларда ишчилар синфининг ва сиёсий жиҳатдан уйғонаётган деҳқонларнинг, шаҳардаги кўп сонли ўрта табақаларнинг, миллий зиёлиларнинг, офицерлар илғор қисмининг ва империалистик монополиялар билан боғланмаган ҳамда миллий экономика мустақиллигини вужудга келтиришдан манфаатдор бўлган буржуазия бир қисмининг вакиллари қатнашмоқдалар.

Халқларнинг «Бирлашган ўзар, бирлашмаган тўзар», «Дўстлик кишига куч бахш этади» деган доно мақоллари бор. Революцион ва ватанпарвар кучларнинг бирлиги, уларнинг ўзаро келишиб ҳаракат қилиши — уларнинг қудратли кучқувват манбаидир, енгилмаслик гаровидир.

Осиё, Африка ва Латин Америкаси мамлакатларидаги воқеаларнинг ривожи жаҳон социализми билан миллий ва социал озодлик кучларининг яқин иттифоқини ҳаётий зарурат қилиб қўймоқда. Жаҳон социализм системасининг мавжудлиги ва мустаҳкамланиши империализм мустамлакачилик системаси барбод этилганлигини энг муҳим омили бўлди. Ҳозирги вақтда эса озод бўлган мамлакатлар суверен ривожланишининг ишончли таянчи бўлиб хизмат қилмоқда.

Кейинги ўн йилларнинг тарихий тажрибаси шуни кўрсатиб турибдики, Жаҳон социализми билан миллий озодлик ҳаракати кучларининг иттифоқи нақадар мустаҳкам бўлса, озодликка эришган мамлакатлар миллий демократик революция вазифаларини шу қадар муваффақиятли ҳал қилиб борадилар, улар тараққиёт йўлидан шу қадар тез бораверадилар. Бизнинг партиямиз бу иттифоққа катта аҳамият бермоқда ва уни янада мустаҳкамлашга ҳар томонлама кўмаклашмоқда. Ҳануз мустамлака асоратида қолиб келаётган ва сиёсий мустақиллик учун, мустамлакачилик режимларини тугатиш учун, қўлига қурол олиб жанг қилаётган халқларга Совет Иттифоқи ҳар томонлама ёрдам бериб турибди.

Империалистлар ва мустамлакачилар жаҳон капитализмини янги талафотлар беришдан сақлаб қолишга уриниб, халқларнинг озодлик курашини бостирмоқ учун ҳар қандай жиноятлар қилишдан қайтмаётирлар. Бу агрессив йўлнинг истиқболи йўқ. Курашаётган халқлар қийинчиликларга ва айрим вақтинча мағлубиятларга қарамай миллий озодлик курашини тобора кучайтирмоқдалар. Миллий озодлик ҳаракати барча антиимпериалистик кучлар билан жанговар иттифоқни мустаҳкамлаб, жаҳон социализмининг ва халқаро ишчилар ҳаракатининг мададига таяниб, албатта енгиб чиқади.

Халқларнинг миллий ва социал озодликка эришиш йўлидаги курашини тўхтатишга империализм ожиздир. Осиё, Африка ва Латин Америкаси мамлакатларидаги ижтимоий ривожланишда антикапиталистик тенденциялар кучайиб бораётганлиги ҳозирги даврдаги миллий озодлик ҳаракатининг характерли белгиси бўлиб қолди. Эндиликда мана шу қитъаларнинг жуда кенг майдонларида капитализм қуёши ботиб бормоқда.

Капитализм ўз умрини яшаб бўлди, ўз уйи — империалистик мамлакатларда ҳам, ҳали формация сифатида етилмаган бошқа мамлакатларда ҳам унинг ҳеч қандай келажаги йўқ. Бу мамлакатларда капитализм ҳозирнинг ўзидаёқ қарилик нишоналарини кўрсатмоқда. Бу мамлакатларнинг тараққийпарвар ва ватанпарвар кучлари жамиятни социалистик негизларда революцион тарзда янгилаш учун тобора қатъият билан курашмоқда. Илмий социализмгина, Маркс — Энгельс — Ленин таълимотини амалга оширишгина уларнинг озодлиги ва тараққиётини таъминлаб бериши мумкинлигини ҳаётнинг ўзи уларга яққол кўрсатиб турибди. **(Қарсаклар).**

(Доклад қисқартирилган стенограммага мувофиқ берилди).

СОЦИАЛИЗМНИНГ ЗАФАРЛИ ЮРИШИ

(Боши 1-бетда).

катларнинг олимлари, шунингдек, бир қанча халқаро ташкилотларнинг вакиллари ҳам қатнашмоқдалар. Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ташкилотининг бош секретари Юсуф Ас-Сибоий бошчилигидаги нуфузли делегация конференцияга етиб келди.

Осиё, Африка ва Латин Америкаси мамлакатларидан бизнинг конференциямизда бу қадар кўп вакиллар қатнашаётганлиги жуда диққатга сазовор бўлган воқеадир. Бу воқеа жаҳон социализми билан миллий озодлик ҳаракатининг мустаҳкамланиб бораётган иттифоқидан далолат беради.

Миллий озодлик ҳаракати ўз ривожининг янги босқичига кўтарилмоқда, эндиликда унинг социал жиҳатлари тобора равшан намоён бўлиб бормоқда. бир қанча озод бўлган мамлакатларда социалистик йўл ғалаба қозонмоқда, Осиё ва Латин Америкасининг бошқа мамлакатларида ҳам социал тараққиёт вазифалари тобора аниқ қилиб ўртага қўйилмоқда.

Ҳозирги революцион даврда миллий зулм ва тенгсизликни тугатиш проблемаси, халқлар ўртасида дўстона муносабатлар ўрнатиш халқаро муносабатларнинг бутун системасига, айрим давлатларнинг ички ҳаётига жуда катта таъсир ўтказмоқда.

Миллатлар ва қабилалар ўртасидаги жанжаллар, шунингдек, ривожланаётган айрим мамлакатлар ўртасида империалистик давлатлар авж олдираётган низолар мустамлакачиликнинг энг оғир сарқитларидан бири бўлиб қолмоқда. Кўп миллионлаб кишилар ҳамон мустамлакачилар зулми остида қолиб келмоқда, миллий-озодлик учун матонат билан кураш олиб бормоқда.

Америка империалистларининг Вьетнам ва бутун Ҳинди-Хитой халқларини қурол кучи билан, ваҳшиёна методлар билан асоратга солиш йўлидаги уринишлари, Қўшма Штатлар Яқин Шарқда Исроил агрессорларини қўллаб-қувватлаётганлиги ва унинг бошқа жиноий ҳаракатлари халқларнинг озодлик ҳаракатига қарши қаратилган бўлиб, юмшай бошлаган халқаро кескинликни янада юмшатишга, Ер юзида мустаҳкам тинчлик ўрнатишга халақит бермоқда.

Биз, Америка империалистлари ва гумашталарининг қонли жиноятларини лаънатлаймиз, халқларнинг озодлик йўлидаги қаҳрамонона кураши билан қизғин бирдамлик изҳор этамиз ва халқларнинг ҳаққоний иши ғалаба қозонишига бундан-буён ҳам кўмаклаша берамиз.

Ҳар қандай тенгсизлик негизини, инсон инсонни эксплуатация қилишини йўқотган социализмгина миллий тенгсизликни тугатиш учун, халқлар ўртасида дўстлик ва қардошларча ҳамкорликни йўлга қўйиш учун, уларнинг социал тараққиёти учун реал имкониятлар очиб беради.

Кўп миллатли совет давлати социализмнинг миллий масалани ҳал этишга қодирлигини, эксплуататор жамиятдан қолган синфий ва миллий антогонизмларнинг социал-сиёсий ва иқтисодий илдизларини қисқа муддатда қўпориб ташлаш, миллатлар билан элатларнинг дўстлиги ва яқинлашувини таъминлашга қодир эканлигини бутун дунёга намойиш қилди. Совет давлати миллатларнинг тенг ҳуқуқлигини эълон қилиш билангина чекланиб қолмасдан, илгари қолоқ бўлган чекка ўлкалар экономикасини, илмий-техникавий потенциалини ва маданиятини гуркиратиб юксалтиришга ҳам эришди, турмушнинг ҳамма соҳаларида совет халқларининг ҳақиқий тенглигини таъминлади. Бундан буёнги коммунистик қурилишнинг КПСС XXIV съезди ишлаб чиққан улуғвор планлари мамлакатимиздаги барча миллатлар меҳнаткашларининг бунёдкорона ижодиёти учун янги уфқлар очиб берди.

Дунёда биринчи кўп миллатли социалистик давлатнинг 50 йиллигига жаҳон жамоатчилиги зўр эътибор билан қараётганлиги табиийдир. СССРнинг мавжудлиги ва қудратли равишда юксалганлиги — бутун дунёдаги революцион, озодлик кучларининг XX асрдаги катта муваффақиятидир.

Конференция олдида совет республикаларидаги социалистик ўзгартишларнинг бой тарихий тажрибаси турли соҳаларини кўрсатиб беришдан иборат чуқур интернационал вазифа турибди. Бу социалистик ўзгартишлар ленинча миллий сиёсат моҳиятини, нокапиталистик ривожланиш хусусиятлари ва қонуниятларини очиб беради.

Тошкент конференцияси социалистик давлатлардаги ижтимоий фанларнинг миллий-озодлик ҳаракати практикаси билан, унинг актуал вазифалари билан, Осиё, Африка ва Латин Америкаси халқларининг бирдамлик ҳаракати билан алоқалари мустаҳкамланиб бораётганлигининг ёрқин тимсоли бўлиб хизмат қила олади. Бу алоқа нақадар мустаҳкам бўлса, революцион кураш фани шу қадар муваффақиятлироқ ривожланади ва революцион кураш практикаси ҳам бойиб боради.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидовга сўз берилади. Ўртоқ Ш. Р. Рашидов КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежневнинг халқаро илмий конференция қатнашчилари номига йўллаган табрикномасини ўқиб эшиттиради. Мажлис аҳли табрикномадаги самимий сўзларни узоқ давом этган қарсаклар билан кутиб олади.

«Ленинизм — халқлар озодлиги ва тараққиёти байроғи» деган мавзуда ўртоқ Ш. Р. Рашидов асосий доклад қилди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти О. С. Содиқов СССР Фанлар академиясининг президенти М. В. Келдишнинг конференция қатнашчиларига табрикномасини ўқиб берди.

Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитетининг раиси, таниқли ёзувчи Мирзо Турсунзода конференцияга тўпланган кишиларни шу комитет президиуми номидан табриклади.

Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси В. А. Козимов Ўзбекистон пойтахтининг бир ярим миллионли аҳолиси номидан конференция қатнашчиларини табриклади.

Халқаро конференциянинг тантанали очилиш маросимида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзолари И. Г. Анисимкин, А. Д. Бесчастнов, И. Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Т. Н. Осетров, О. У. Салимов, республика Олий Советининг Президиуми раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосарлари Р. Ҳ. Абдуллаева, С. К. Зиёдуллаев, М. Турсунов, А. Р. Хўжаев иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

МИСР АРАБ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ БОШ МИНИСТРИ АЗИЗ СИДҚИЙ МОСКВАГА КЕЛДИ

Миср Араб Республикасининг бош министри Азиз Сидқий расмий визит билан 16 октябрда Москвага келди.

Миср Араб Республикаси ва Совет Иттифоқи давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида Миср Араб Республикаси ҳукуматининг бошлиғини КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг раиси А. Н. Косигин, КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари Д. С. Полянский, КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат Ю. В. Андропов, КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

ЮНЕСКО БОШ КОНФЕРЕНЦИЯСИ XVII СЕССИЯСИДА ҚАТНАШГАНИ

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Матчонов бошчилигидаги СССР делегацияси; Украина ССР ташқи ишлар министри ўринбосари В. А. Кровцов бошчилигидаги Украина ССР делегацияси ва Белоруссия ССР олий ва махсус ўрта таълим министри Н. М. Мешков бошчилигидаги Белоруссия ССР делегацияси ЮНЕСКО бош конференциясининг XVII сессиясида қатнашиш учун Парижга жўнаб кетди. (ТАСС).

400.000 тонна учун

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИНИНГ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЕРЛАШ, МАШИНАДА ТЕРИШНИНГ БОРИШИ ТУҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 16 ОКТЯБРГАЧА БУЛГАН МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи стун — районлар, иккинчи стун бир кунда тайёрланган пахта, учинчи стун мавсум бошидан бери, тўртинчи стун — шу жумладан бир кунда машинада терилгани, бешинчи стун — мавсум бошидан бери.

Оққўрғон	2,43	90,91	2,83	102,27
Пискент	2,03	90,46	1,99	92,03
Юқори Чирчиқ	2,66	86,99	0,97	97,81
Ўрта Чирчиқ	1,83	85,17	1,50	97,03
Бўка	2,21	81,33	2,76	82,66
Бекобод	2,18	79,82	2,39	79,47
Янгийўл	2.33	72,90	2;81	77,75
Область бўйича:	2,26	83,52	2,33	91,13

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ШОЛИ УРИШ ВА ДАВЛАТГА ТОПШИРИШНИНГ БОРИШИ ТУҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 16 ОКТЯБРГАЧА БУЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — ўрилган майдон, иккинчи стун — бажарилиш проценти, учинчи стун — янчилгани (тонна ҳисобида), тўртинчи стун — давлатга топширилгани (процент ҳисобида).

Бўка	485	59,4	368	24
Ўрта Чирчиқ	941	50,0	385	10,7
Янгийўл	335	49,5	138	13,7
Оққўрғон	1070	47,4	224	4,2
Юқори Чирчиқ	201	42,7	166	18.9
Бекобод	1190	35,6	2435	59,7
Пискент	91	33,7	—	—
Оржоникидзе	45	24,3	24	17,8
Оҳангарон	21	13,5	—	—
Калинин	—	—	—	—
Область бўйича:	4379	42,7	3740	21,8

ИЛҒОР ПАХТАКОРЛАРГА ҚИЗИЛ БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон КП область комитети ва область ижроия комитети районлар, колхозлар ва совхозлар ўртасида пахта териш ва тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1972 йил октябрь ойи учинчи беш кунлиги якунларини кўриб чиқиб қарор қиладилар.

Область партия Комитети ва область ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғи **Оққўрғон районида** (район партия комитетининг секретари **Тонров,** район ижроия комитетининг раиси **Соибназаров,** район комсомол комитетининг секретари **Турғунбоев,** қишлоқ хўжалиги ва тайёрлов ходимлари район касаба союзининг раиси **Яригин,** «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг бошлиғи **Рогачев,** қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлаш бўйича бош инспектори **Лян** ўртоқлар) қолдирилди. Бу район пахта тайёрлаш йиллик планини мавсум бошидан бери 90,91 процент бажарган, шу жумладан, машина терими планини 102,27 процент бажарган ва беш кунликда 12,44 процент ўсишга эришган. Нисбатан машина теримида беш кунликда 15,12 процент ўсишни таъминлаган.

Область партия комитети ва область ижроия комитетининг Кўчма Қизил байроғи Оққўрғон районидаги **«Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозида** (директор **Ҳоназаров,** партия ташкилотининг секретари **Ғофурова,** комсомол ташкилотининг секретари **Комиков,** ишчилар комитетининг раиси **Алиев,** бош агрономи **Бакулин,** бош инженери **Ҳайдаров** ўртоқлар) қолдирилди. Совхоз пахта тайёрлаш йиллик планини 100,14 процент, шу жумладан машина теримини 117,66 процент бажарган ва беш кунликда 17,54 процент, йиллик планга нисбатан механизм ёрдами билан пахта теримида 21,02 процент ўсишни таъминлаган.

Область партия комитети ва область ижроия комитетининг Кўчма Қизил байроғи Оққўрғон районидаги **Киров номли колхозга** (раиси **Каржаулов,** партия ташкилотининг секретари **Комлева,** касаба союз комитетининг раиси **Тишенко,** комсомол ташкилотининг секретари **Найманов,** бош агрономи **Сафаров,** механизация бўйича раис муовини **Цой** ўртоқлар) берилди. Бу колхоз йиллик пахта тайёрлаш планини 87,68 процент, шу жумладан машина теримини 117,40 процент бажарган ва беш кунликда 9,79 процент, машина теримида 26,39 процент ўсишга эришган.

Кўчма Қизил байроқ шу райондаги Ленин номли колхоздан олиб берилади.

Область партия комитети ва область ижроия комитетининг Кўчма Қизил байроғи Янгийўл районидаги **Навоий номли колхозга** (раиси **Акрамов,** партия ташкилотининг секретари **Каранчалов,** касаба союз комитетининг раиси **Умурзоқов,** комсомол ташкилотининг секретари **Айнабеков,** бош агрономи **Усмонов,** механизация бўйича раис муовини **Арабобоев** ўртоқлар) берилди. Бу хўжалик йиллик пахта тайёрлаш планини 68,23 процент, машина теримини 55,20 процент бажарган ва беш кунликда 16,76 процент шу жумладан машина теримида 15,76 процент ўсишни таъминлаган.

Кўчма Қизил байроқ Оққўрғон районидаги «Москва» колхозидан олиб берилади.

Область партия комитети ва область ижроия комитетининг Кўчма Қизил байроғи **Янгиобод шаҳрига** (шаҳар партия комитетининг секретари **Тимофеев,** ижроия комитетининг раиси **Сандов,** шаҳар комсомол комитетининг секретари **Колузаев** ўртоқлар) берилди. Бу шаҳар аҳолиси пахта йиғим-теримида актив қатнашиб, мавсум бошидан бери топшириқни 185,7 процент бажарди.

Кўчма Қизил байроқ Ангрен шаҳридан олиб берилади.

Йиғим-теримда алоҳида ўрнак кўрсатган механик-ҳайдовчилар ва социалистик мусобақада пешқадамлик қилаётган илғорларга сотиш учун Оққўрғон районига, шу райондаги Киров номли колхоз ва «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози ҳамда Янгийўл районидаги Навоий номли колхозга сотиш учун биттадан енгил автомашина ажратилади. Ангрен шаҳридан бориб пахта йиғим-теримида актив иштирок этган ва йиллик план натижалари юқори бўлган бу шаҳар меҳнаткашларини тақдирлаш учун қимматбаҳо буюмлардан иборат мукофотлар ажратилди.

ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТИ ПАХТА ТАЙЁРЛАШ ПЛАНИНИ БАЖАРДИ

Қашқадарё областининг деҳқонлари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб, ССР Иттифоқининг 50 йиллик юбилейини муносиб кутиб олиш учун тайёрланиб катта меҳнат ғалабасини қўлга киритдилар. 14 октябрда республикада биринчи бўлиб пахта тайёрлаш халқ хўжалик планини бажардилар. Ўзбекистоннинг катта хирмонига 261 минг тонна Қашқадарё пахтаси тўкилди.—Бу ўтган йилнинг шу вақтидагига қараганда 50 минг тонна кўпдир.

Улар Ватанга 350 минг тонна «оқ олтин» етказиб беришга қарор қилдилар.

ОҚҚЎРҒОНЛИК МЕХАНИЗАТОРЛАР ЗАФАРИ

Пахтачиликни комплекс механизациялаш ташаббускорлари бўлган Оққўрғон район техника чавандозлари юбилей йилида айниқса ғайрат кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Улар «зангори кема»лардан моҳирлик билан фойдаланиб, ҳар бир машина билан ўртача 100—120 тонна ва ундан ҳам ортиқ пахта териш учун курашаётирлар.

Механизаторларнинг бу мусобақасида Ленин орденли «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози механик-ҳайдовчилари олдинги сафда бормоқдалар. Улар шу кунгача ҳар бир машина билан ўртача 120 тоннадан пахта териб олдилар. Райондаги бошқа пешқадам хўжаликларда ҳам машина терими плани ошириб адо этилди.

Юбилейолди мусобақасини қизитиб юборган ва КПСС Марказий Комитети Октябрь Чақириқлари асосида ўз ишларини ташкил этган район механизаторлари ажойиб муваффақиятни қўлга киритдилар. Улар машина терими планини 105 процентга яқин бажардилар. Давлатга ҳозиргача топширилган 73 минг 273 тоннадан зиёд пахтанинг 60 минг тоннага яқини «пўлат этак»лардан тўкилди. Район механик-ҳайдовчилари йиғим-теримни қизғин давом эттириб, ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятни ҳам шараф билан бажариш учун курашаётирлар.

ТАШАББУСКОРЛАР ҒАЛАБАСИ

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МУХБИРЛАР ПОСТИ «ЎЗБЕКИСТОН ССР БЕШ ЙИЛЛИГИ» СОВХОЗИДАН ХАБАР ҚИЛАДИ

Механизаторлар, пахтакорлар, шоферлар, тележкаларни бошқараётган тракторчилар ҳаракати, қабул пунктидаги тинимсиз ва фидокорона иш натижаси бугун ғалаба рапортларида рақамларни юздан ошириб юборди. Бугунги кунда ҳар бир киши ғурур билан: Биз ўз сўзимизнинг устидан чиқдик, эндиги кураш 15 минг тонна учун, деб дадил айтмоқда.

Совхозда йиллик планни муддатидан илгари муваффақиятли адо этилишида Д. Токов бошлиқ Ульянов номли бўлим ишчилари муносиб ҳиссаларини қўшдилар. Бу бўлимда 900 гектар ернинг ҳар гектаридан 34 центнердан ошириб ҳосил олинди. Жапиш Халит раҳбарлик қилаётган. Тинчлик бўлими ишчилари ҳам гектаридан 33 центнердан пахта олиб, яхши натижаларга эришдилар. Усмон Юсупов номли бўлимга моҳирлик билан раҳбарлик қилаётган ёш агроном Хатамбой Холматов ўз коллективи билан фидокорона меҳнат қилиб, қувончли натижани қўлга киритди. Илғорлари камҳосилли ҳисобланган бу бўлим бу йил гектаридан 32 центнердан ошириб «оқ олтин» йиғиб олди.

Спорт

КУРАШ ҚИЗҒИН

Биринчи лига пешқадамлари баравар одим ташлаб, ўтган турда яна ғалаба қилдилар.

«Пахтакор» Қарағанданинг «Шахтёр» командаси устидан йирик ғалабага эришди. Учрашув бошиданоқ олдинга интилган ҳужумчиларимиз меҳмонларни шошириб қўйишди. Бироқ, қулай имкониятлар вужудга келганда Хадзипанакис, Федоров, Лисаковский шошиб қолишди. Команда капитани Абдураимов уларнинг хатоларини тўғрилаш учун кўп тер тўкди. У 20-минутда Федоровнинг оёғига тўпни аниқ ошириб берди. Яна икки минут ўтмай ўзи мўлжални тўғри олди. Ҳисоб 2:0. «Пахтакор»нинг ғалабасига ишонган тренерлар танаффусдан сўнг бир неча ёш ўйинчиларни майдонга туширишга журъат этишди. Томошабинлар футбол мактабидан «Пахтакор»га ўтган ҳимоячи Ашуров, ҳужумчи Мирсодиқовларнинг ўйинини кўришга муяссар бўлдилар. Иккинчи бўлим бошларида командамиз учун жиддий синов дақиқалари келди. Состав бўшашди, деб ўйлаган меҳмонлар ўзларини эркин ҳис қилиб штраф майдонига кириб кела бошладилар. 57-минутда Бушуев Говоров дарвозасига тўп киритиб, орадаги фарқни қисқартирди. Бу тўп Штерн йўқлигида «Пахтакор»нинг ҳимоя чизиғи хатоларга йўл қўяётганлигини яна бир бор кўрсатди. Команданинг бахтига ҳужумчилар фаоллик кўрсатишди. 66-минутда Хадзипанакис, сўнгра қийин вазиятдан Абдураимов ва Варюхин кетма-кет учта тўп киритишди. Ҳисоб 5:1.

«Пахтакор» йирик ҳисобда ғалабага эришган бўлсада, тўплар айирмаси жиҳатидан «Черноморец» ва Донецк кончиларидан ўтиб кетолмади. Одессаликлар ўйиннинг сўнгги минутида Ленинграднинг «Динамо» коллективи дарвозасига битта жавобсиз тўп киритиб икки очко олди. Донецк футболчилари эса Оржоникидзенинг «Спартак» коллективини 2:0 ҳисобида енгди.

Қолган ўйинлар қуйидагича тугади: «Нистру» — «Металлист» — 2:1, «Кривбасс» — «Шинник» — 4:1, «Металлург» — «Текстильщик» — 2:0, «Строитель» — «Крилья Советов» — 1:1, «Помир» — «Уралмаш» — 6:0, «Олға» — «Звезда» — 1:1, «Автомобилист» — «Торпедо» — 0:0. Бу ўйинлардан сўнг командалар турнирда қуйидагича жойлашишди:

Командалар:	Ў.	Т.	О.
Черномерец	34	64—31	46
Шахтер Д.	34	50—18	46
Пахтакор	32	58—27	46
Звезда	35	39—33	41
Кр. Советов	34	44—31	40
Торпедо	33	42—26	39
Шинник	34	37—35	39
Помир	33	44—41	35
Спартак	34	41—43	34
Олға	34	36—35	32
Шахтер Қ.	35	33—45	32
Металлург	34	43—41	31
Автомобилист	34	26—38	31
Нистру	34	33—42	29
Текстильщик	34	30—46	29
Строитель	34	33—52	29
Кривбасс	34	45—55	26
Металлист	34	26—37	26
Динамо	34	25—47	24
Уралмаш	34	30—56	23

Навбатдаги турни «Пахтакор» Ярославлда, донецкликлар Пермда ўтказадилар. «Черноморец» эса ўз майдонида «Нистру»ни қабул қилади. 24 октябрь куни бўладиган ўйинларни учала пешқадам ҳам меҳмонда ўтказади.

С. МУСАЕВ.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТВ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

12.30 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

17.55 — **Кўрсатувлар программаси.**

Ўзбек тилида: 18.00 — СССР 50 йиллиги олдидан. **«Экранда — Фарғона область пионер ва ўқувчилари».** Фарғонадан олиб кўрсатилади. 19.00 — **«Рус музикасининг алломалари».** П. И. Чайковский. 1-кўрсатув. 19.45 — **«Ахборот»** информацион программаси (рус тилида).

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 — Миллионлар ленинча университети.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.30 — **«Ахборот»** информацион программаси, 20.50 — Ўн минут музика, 21.00 — **Пахта йиғим-терими илғорларига тенглашинг!** 21.20 — Ўзбек куйларидан концерт.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

22.00 — **«Вақт»** информацион программаси.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 22.30 — **«Ёзувчилар — пахтакорларга»,** 22.50 Рангли телевидение. **«Яшил карета»** (бадиий фильм, рус тилида).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.45 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

20.00 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. **«Алангали йиллар хотираси»** (рус тилида).

20.30 — дан **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

22.00 — **«Пахта йиғим-теримида қатнашаётганлар, сизлар учун!»** Концерт.

22.30 дан — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

20.00 — **Ўқув программаси.** Юқори синф ўқувчилари учун. Математикадан консультация (Ўзбек тилида).

Рус тилида: 20.30 — **Бокс бўйича СССР қуролли кучлари биринчилиги учун.** Офицерлар Округ уйидан репортаж. 21.30 — **Тошкент янгиликлари** (ўзбек ва рус тилларида), 21.50 — **«Уч карра текширув»** (бадиий фильм, ўзбек тилида).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — **Севги тумори.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — **Ой тутилган тунда.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— **КУЧ АТТРАКЦИОНИ** — жаҳоннинг экс-чемпиони, СССР да хизмат кўрсатган спорт мастери, РСФСРда хизмат кўрсатган артист **Г. Новак** ва ака-ука **Новаклар.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Жаннат излаб — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», (тоқ соатларда), САНЪАТ САРОЙИ, «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Менинг исмим — масхарабоз— «СПУТНИК», НАВОИЙ номли, «ВОСТОК», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (кеч соат 6 да).

Полиция комиссарининг республика прокурорига иқрори — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун). «ЧАЙКА» (кеч соат 9.45 минутда).

Агар сен эркак бўлсанг — (тоқ соатларда). **Самовий саргузаштлар** (жуфт соатларда) — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Жаноб Крюшо Нью-Йоркда — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

Ҳаёт синовлари — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

«5 ДЕКАБРЬ» ПОЙАФЗАЛ ФАБРИКАСИГА

(Баранов кўчаси, 54-уй)

бош бухгалтер, бухгалтерлар, пойафзалчилар тайёрлаш учун шогирдлар

КЕРАК

Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй—Аҳолини ишга жойлаштириш ва информация қилиш бюроси, ҳамда район ижроия комитетлари ҳузуридаги инспекторларга учрашилсин.

«Каскад» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг

ЎРТА ОСИЁ ЛОЙИҲА-МОНТАЖ ИШЛАРИ БОШҚАРМАСИГА

(«Чилонзор» массиви, Афшон кўчаси, 48-уй)

Жойларга чиқиб ишлаш учун:

инженерлар: математик маълумотлар билан таъминлаш бўйича, прогроммалаштириш, автоматика ва телемеханика, иқтисодчилар, радио инженерлари, радио аппаратларини созловчилар, ўлчовчилар, электрон-ҳисоблаш машиналари бўйича механиклар, ускуналарни алоқа тармоқлари ва антенна иншоотларини монтаж қилиш бўйича 4—6-разрядли монтажчилар:

Тошкентда ва жойларда ишлаш учун:

барча типдаги электрон-ҳисоблаш машиналарини ремонт қилиш ва техника хизмати кўрсатиш бўйича инженер ва техниклар, 4—6-разрядли алоқа монтажчилари: кабелчилар, линия монтажчилари, автомат-телефон станциялари монтажи бўйича қалайловчилар;

Тошкентда ишлаш учун:

лойиҳа ишларига инженер ва техниклар, шоферлар, тракторчилар, слесарлар, газ ва электр пайвандчилари, программачи математиклар, иқтисодчилар, бухгалтерлар

КЕРАК

Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй—аҳолини ишга жойлаштириш ва информация қилиш бюроси, ҳамда район ижроия комитетлари ҳузуридаги инспекторларга учрашилсин.

«УЗОРГТЕХСТРОЙ» ТРЕСТИГА

(Чилонзор массиви, 2-квартал, 15-уй, телефонлар: 77-12-62, 77-09-35)

Бошқарувчининг иқтисодий масалалар бўйича ўринбосари, бош инженернинг фан бўйича ўринбосари, қурилиш объектларини ишлаб чиқариш-технологик жиҳатдан комплектлаш бўйича амалий иш тажрибасига эга бўлган инженерлар ва экономистлар, бўлим бошлиқлари, бош мутахассислар, группа бошлиқлари, катта инженерлар ва инженерлар сифатида ишлаш учун бинокор-инженерлар, қурилиш ва саноатда техника-иқтисодий жиҳатдан асослаб бериш бўйича мутахассислар, иқтисодий, техниклар, қурувчилар, алоқачилар, электрон техникаси бўйича мутахассислар, математиклар, ҳисоблаш-перфорация машиналари бўйича программачилар ва механиклар

КЕРАК

Иш ҳақи — штат рўйҳати бўйича тайинланади.

Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй, — Аҳолини ишга жойлаштириш ва информация қилиш бюроси ҳамда район ижроия комитетлари ҳузуридаги инспекторларга учрашилсин.

«Ташсантехғазмонтаж» трестининг

СОЗЛАШ-ИШГА ТУШИРИШ ИШЛАРИ БОШҚАРМАСИГА

(2-Кафанов переулоги, 3-уй, телефон 55-22-11)

вентиляция монтажи бўйича слесарлар

КЕРАК

Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй—Аҳолини ишга жойлаштириш ва информация қилиш бюроси, ҳамда район ижроия комитетлари ҳузуридаги инспекторларга учрашилсин.

ГУЛИСТОН ТАЖРИБА РЕМОНТ-МЕХАНИКА ЗАВОДИ

барча истеъмолчиларга чекланмаган миқдорда

КИСЛОРОД СОТАДИ

Мурожаат учун адрес: Сирдарё область, Гулистон шаҳри.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») —орган Ташкентского обкома КП Узбекистана, областного Совета депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор— 836495. Редактор ўринбосарлари— 835885, 837916. Масъул секретарь—834808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари—831936. Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими—833786 Партия турмуши, Ахборот ва спорт бўлимлари—835811. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари—839050, Совет қурилиши, маиший хизмат ва шаҳар хўжалиги бўлими—837045, Коммутатор — 830249 дан 830259 бўлими — 833142 834048. Эълонлар катлар ва оммавий ишлар бўлими—гача

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 02647. ИНДЕКС 64697. Б. 1860.